

rosta

Februari 1981

84

In dit nummer

**Aardgas
Piet de Vrije
Ploegendienst
Februaristaking
Sociale Zekerheid**

ROSTRA

BLAD VAN DE ECONOMISCHE FACULTEIT

REDACTIE

Noor de Bruin
Bert Brunninkhuis
Rob de Klerk
Hans Koenhein
Hans Soons
Mie van Wijk

ADRES

Jodenbreestraat 23
kamer 1339
tel. 525 24 97
1011 NH Amsterdam
copy naar:
Rostra
Jodenbreestraat 23
kamer 1339
1011 NH Amsterdam
Adreswijzigingen:
Studentenadministratie
Jodenbreestraat 23

ADVERTENTIES

Bij voorkeur schriftelijk
of telefonisch:
525 24 97 en 020 - 83 64 99
Tarieven:
1/1 pagina f 340,-
1/2 pagina f 275,-
Bij 4 plaatsingen resp.
f 320,- en f 260,-

OPLAGE: 2500

COVERDESIGN

Dick van Hell

DRUK

Drukkerij Kaal
Nieuwe Herengracht 61

Bij Drukkerij Kaal is plaats voor een leerling-typist voor de computer-zetmachine. Wie goed typt (m. tien vingers) en zin heeft 4 halve dagen per week te werken kan solliciteren

Waarde Lezers

Rostra heeft met ingang van dit nummer een nieuwe weg ingeslagen. Vanaf heden zal de tekst gezet, en niet meer getypt worden. Het effect is een mooiere lay-out, en belangrijker, een betere leesbaarheid. Wat niet zal veranderen zijn de uitstekende artikelen, die ook dit nummer weer vullen.

Allereerst staan wij even stil bij de februari staking, nu 40 jaar geleden. Er zijn weinig gebeurtenissen in de nederlandse geschiedenis, waar de bevolking zo'n solidariteit met de verdrukte medemens heeft getoond als toen. Alleszins een gebeurtenis om te herdenken. Prof. Goedhart geeft een overzicht van het werk van zijn kollega Prof. Jongman, die per 1 januari 1981 in emeritaat ging. Onze redacteuren Mic van Wijk en Hans Koenhein laten de lezers kennismaken met de nieuwe studenten-vertegenwoordiger in het Dagelijks Bestuur van onze fakulteit, voor Rostra-lezers een oude bekende, Piet de Vrije. Hij neemt vanaf nu 'Rond uit de Raad' voor zijn rekening, en heeft de rubriek meteen maar in een nieuw jasje gestoken. Kees Kaldenbach is onderwijsorganisator op deze fakulteit. Een nieuwe vrijgestelde zo u wilt, daar Kees zich bezighoudt met de integratie van de 'Open Fakulteit' in onze traditionele fakulteit. Van de stand van zaken op dit moment geeft hij een uiteenzetting. Wim Swaan doet verslag van de lezing van Prof. Mihály Simai aan onze fakulteit over Oost-Zuid verhoudingen. Hoe een student de potpourri van de verschillende economische theorieën ervaart leze men in het eerste deel van een artikel van Joop Baneke. Medewerkster bij externe organisatie, Maria Brouwer, schreef voor ons de betekenis van het aardgas voor onze economie. Claartje Moerman geeft overzicht en inzicht in het alledaagse, maar daarom nog niet zo leuke verschijnsel van 'ploegendienst'. Onze redakteur Hans Soons tenslotte legt uit dat wij een snelle en goede hervorming van onze sociale wetgeving niet spoedig hoeven te verwachten.

Al met al weer voldoende lees- en gespreksstof lijkt ons.

de Redactie

- pag. 3 Interview Piet de Vrije en Jan Wulterkens
- pag. 5 Prof. Dr. C. Goedhart neemt afscheid van Prof. Dr. C.D. Jongman
- pag. 6 Maria Brouwer geeft u een stukje uit het 'aardgasplaatje'.
- pag. 9 De sociale (on)zekerheid door HS.
- pag. 11 Joop Baneke als aspirant-filosoof
- pag. 13 Kees Kalderbach licht u het een en ander toe omtrent de Open Fakulteit.
- pag. 15 Ploegenarbeid door Claartje Moerman.
- pag. 18 Wim Swaan doet u verslag van een bezoek van de hongaarse econoom Mihály Simai.
- pag. 19 Is Piet de Vrije nu al Ten Einde Raad?

Herdenk de Februari-staking 1941

40 jaar geleden, op 25 en 26 februari 1941, gingen meer dan 300.000 vrouwen en mannen, arbeiders en ambtenaren, winkeliers, scholieren en studenten in Amsterdam in staking tegen het wegvoeren van joodse medeburgers door de nazi's.

De staking was een machtige daad van solidariteit en verzet tegen de fascistische terreur; deze staking maakte in één slag duidelijk, dat ook in moeilijke omstandigheden als tijdens de onderdrukking door een fascistisch terreurregime, strijd en verzet mogelijk waren.

Vanaf 1946 wordt de Februari staking ieder jaar herdacht en staat zij steeds weer in het teken van de aktualiteit van de strijd voor verdediging van

de nationale onafhankelijkheid, van de verworven democratische en sociale rechten, tegen terreur en onderdrukking.

Ook nu dwingt de treurige aktualiteit ons weer tot een vlammend protest tegen terreur tegen mannen en vrouwen, gebouwen en monumenten, in Frankrijk, Italië, en de Bondsrepubliek en ons eigen land. Schrikwekkender zijn deze verschijnselen omdat zij gepaard gaan aan een economische teruggang, die vele ouderen onder ons doen denken aan de jaren dertig. Des te klemmender juist nu deze oproep tegen herlevend fascisme, veertig jaar na de Februaristaking 1941.

Juist nu wordt van ons gevraagd de elementaire democratische vrijheden en rechten te verdedigen en op te komen voor de rechten van minderheden in de bevolking. Juist nu mag het herdenken van de Februaristaking 1941 worden gezien als aansporing om te handelen in de geest van toen en eensgezind op te treden voor werk en veiligheid.

Rostra wil, in navolging van andere organisaties, al onze medeburgers opwekken, ieter naar eigen overwegingen, in grotere getale dan ooit deel te nemen aan het defilé langs 'De dokwerker' op woensdag 25 februari 1981 om vijf uur op het Jonas Daniël Meyerplein.

de redactie

'Veel docenten aan deze Fakuliteit hebben geen enkel verstand van didaktiek'

'Ik heb nu 6 jaar gestudeerd. Daarvan heb ik 2 jaar bij de stichting (SEO) en 1 jaar in het ASVA bestuur gezeten. Ik hoop dat dit mijn laatsje jaar is. Na al die jaren studeren weet ik wel iets van de economiestudie, daarom zit ik ook in het Dagelijks Bestuur; ik denk dat ik de studenten die na mij komen met nog wat verbeteringen op weg kan helpen.'

Aan het woord is Piet de Vrije. Hij is door de leden van de Fakulterits Raad als student lid voor het Dagelijks Bestuur van de fakulterit (DB) gekozen Vandaar dit interview. Tevens aanwezig is Jan Wulterkens (2e jaar, 3e jaars), koordinator van het Aktiegroep Ekonomen (AGE) werk.

PdV: 'Er komt in de AGE een personele scheiding tussen wat er in de Raad gebeurt en wat de studenten doen. Coen (Coen Teulings, zijn voorganger; red) deed bestuurswerk en koordineerde het AGE werk. Nu wordt dat werk over twee personen verdeeld. Ik doe het raadswerk en Jan gaat meer het AGE-werk koordineeren.'

Stimulans

R: Hoe onderhoud je kontakten met de studenten?

PdV: 'Het DB is een funktie waar één student samen met twee docenten de besluiten van de FR uitvoert en het werken van de FR voorbereidt. Mijn opvatting is dat je alle studenten vertegenwoordigt, dat je dus ook zoveel mogelijk overlegt met alle studentengroeperingen in de FR, in dit geval dus twee, en dat je probeert daar een gemeenschappelijke noemer uit te halen. De OBAS en de AGE samen hebben mij voorgedra-

gen in de FR. Als AGE hebben wij regelmatig overleg en dat is de basis waarop ik terugval bij mijn standpunts bepaling.'

'De AGE heeft nu een maandelijkse vergadering waarin meer over de algemene uitgangspunten wordt gesproken: de hoofdlijnen van het beleid.'

JW: 'Vroeger had de AGE elke maandagavond een vergadering waarin alles besproken werd. We hebben dit jaar voor het eerst een verandering van beleidsvoering, we hebben het anders opgezet.'

Daarnaast bestaan er een aantal commissies die het beleid in meer gedetailleerde vorm invullen. De commissies krijgen hun uitgangspunten op de maandelijkse vergaderingen en brengen daar ook rapport uit. Het is nu niet meer nodig dat ie-

dereen overal iets vanaf weet. De deelnemers aan een bepaalde commissie zijn, als het ware, specialisten op dat bepaalde deelgebied. Het blijkt dat de nieuwe, gedecentraliseerde, opzet meer studenten heeft gestimuleerd om mee te doen.'

R: Wanneer ben je bij de AGE terecht gekomen? PdV: 'Dat was toen ik hier kwam studeren (1974). Het eerste dat er toen gebeurde was een bezetting van het Maupoleum. Het ging toen om de benoeming van Van den Doel, een benoeming die zeer omstreden was. Het was een van de eerste benoemingen waar ook wat democratie was afgedwongen. De benoemingscommissie heeft toen geprobeerd met allerlei truuks de procedure te omzeilen, wat ze uiteindelijk ook gelukt is. Later is de AGE door het CvB in het gelijk gesteld, dat er procedurele fouten zijn gemaakt, maar omdat de zaken al beklonken waren is er niets teruggedraaid.'

Dat beide heren regelmatig samenwerken en zodoende goed op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden, blijkt uit hun gezamenlijke antwoorden op een aantal vragen. B.v. over het AGE voorstel voor project onderwijs.

'Er hebben al twee projecten gelopen, één over jeugdwerkloosheid en één over arbeidstijdverkorting; omdat het de eerste keer was verliep het nog niet helemaal vlekkeloos maar er zijn een aantal mensen die daar hun kandidaatspaper hebben geschreven.'

'We proberen iets op te zetten naar analogie van het systeem in Groningen. Er is daar officieel in het studieprogramma projektonderwijs opgenomen. Je kan daar een vak laten vallen en daarvoor een projekt volgen of stage lopen. Dat mag dan maximaal 20% van je studie omvatten. Het blijkt dat zoiets ongelofelijk motiverend voor de studenten werkt.'

(zie Rostra 76, maart 1980).

'Hier aan de fakulteit is er een samenwerking met de vakgroepen. Bijvoorbeeld het aantal studenten samen met het programma gaan voor de vakgroep komt dan stage lopen; het programma en daar hoeft niet iedereen te doen.

Daarentegen zijn er te veel beelden. Neem nu Fr... hoogleraar ontwikkel... eerste dingen die hij k... ons komen praten ove... derwijs gebeurde, wat... ren enz. Zo'n instelling... zijn.'

De FR heeft zich, m... gesproken tegen de 2-... De motie is doorgega... regering maar zoals w...

zich niet veel aan dit soort dingen gelegen liggen. PdV: 'De wet is er nog niet door. Het moet eerst nog naar de eerste kamer en nog in het Staatsblad komen. Tegen die tijd hebben we een nieuwe regering. Als we nu niets meer doen komt de wet erdoor. Maar als we ertegen blijven protesteren maken we een goede kans dat dat niet gebeurt.'

Jan merkt nog op dat de AGE ook in de universiteitsraad de discussie rond de 2-fasen structuur nog aan de gang zal houden. Via haar vertegenwoordiger aldaar, Gert Grift, zal men proberen te bewerkstelligen dat er een universitair standpunt wordt bepaald over de 2-fasen structuur. Hiertoe zal via de Universiteitsraad en het CvB aan de Fakulteiten gevraagd worden hooringen over de situatie met betrekking tot de 2-fasen structuur te organiseren in de maand maart. Daarna zal er gekeken worden wat er, ook via die weg, nog feitelijk tegen gedaan kan worden.

Onderzoek

Onlangs publiceerde de Onderzoekscommissie aan deze fakulteit een rapport met de onderzoeksresultaten van de laatste tijd. Het blijkt dat de onderzoeksprestaties op deze fakulteit nogal wat te wensen over laten.

PvD: 'Kijk het onderzoek is naar mijn mening heel uiteenlopend door de vakgroepen heen. Er zijn vakgroepen die weinig onderzoek doen, dat hangt ook samen met het karakter van de vakgroep. Er zijn hier vakgroepen waar het wat moeilijker ligt, bijvoorbeeld wiskunde-statistiek dat hier niet als hoofdvak wordt gegeven.. Maar ook in de andere vakgroepen zijn er grote verschillen tussen docenten. Daarnaast geloof ik niet dat er veel nulpubliceerd is. Er wordt door een aantal veel gepubliceerd, door een aantal minder. Er zijn een aantal publikaties die niet voldoen aan wat heet wetenschappelijke criteria, zoals publikaties in minder belangrijke blaadjes; er zijn ook mensen die niet goed begeleid worden door hun hoogleraar. Een andere heel belangrijke faktor, die je wel op andere fakulteiten ziet, is dat als studenten meedoen aan onderzoek daar een enorme stimulans van uitgaat. Dat is hier dus helemaal niet zo.'

emengde gevoelens... e, mede door veel... zijn ingevoerd. Wat... en?

terechte kritiek op... semesterblokken waren... stof die reeds gepre... elheid stof is uitge... semester- blokken... De AGE is nu bezig... der veranderd kan... n ook streven we... antoetsen, bijvoor...

is er niets veran... dat was juist de... en vroeger dat ze... dingen", nu zijn er... er nog niets'. Veel... hebben geen enkel... kandidaats speelt... otivatie van de stu... anght met de vorm... s. In de propedeu... de zwaarte van het... eeft. In de komende

maanden zullen we een grote openbare discussie starten op de Fakulteit om te kijken hoe het onderwijs verbeterd kan worden. De selectie in de propedeuse en het kandidaats is hier schrikbarend hoog. Ons doel is om de studenten te gaan raadplegen en te bekijken hoe je daar voor het komende kursusjaar iets kan gaan doen.'

Soepel

Op onze vraag over studenten in de vakgroepen beginnen beiden bedenkelijk te knikken. Ze weten het, het zit niet goed.

PdV: 'Studenten in de vakgroepen was een compromisvoorstel in de FR. Studenten hebben wat ingeleverd, stafleden hebben wat ingeleverd. De praktijk leert nu dat veel werk buiten de vakgroepsvergadering om gebeurt, gewoon op de kamer van de professor. Er moet een structuur komen dat de docenten veel meer rekening gaan houden met ideeën van de studenten. Op dit ogenblik hanteert men de regeling enorm bureaukraties waardoor er niet veel uitkomt.

Je kan begrijpen dat die docenten die jarenlang protest hebben aangetekend tegen zo'n regeling, nu ook niet zullen meewerken aan soepele uitvoering van genomen besluiten. Veel studenten hebben dan ook, gezien de ervaringen vorig jaar, niet opnieuw geopteerd voor de vakgroepen.'

Piet antwoordt rustig en duidelijk geformuleerd op onze vragen. We hebben de indruk dat hij goed geïnformeerd is over veel zaken die op de fakulteit spelen, dat hij ook wel het een en ander afweet van de verhoudingen binnen de fakulteit. We zouden een heel blad kunnen vullen met wat hij allemaal te vertellen heeft. Daar heeft hij ons waarschijnlijk niet eens voor nodig. We zijn de tijd nog niet vergeten dat hij als redakteur aan Rostra verbonden was.

Toch moeten we het bij een laatste, enigszins actuele vraag, laten. Het gaat over de eventuele instelling van een bijzondere leerstoel voor het bankwezen, dat op het ogenblik in de FR in de discussie staat.

PdV: 'Het bankwezen is bij ons een ondergeschoven kind, dat komt door een gebrek aan personeel. Het is een ongelooflijk belangrijk voor de fakulteit. De hele financiële sektor is bij ons ondervertegenwoordigd. Voor bankwezen is nu de mogelijkheid om daar een buitengewoon hoogleraar voor te krijgen, die zou dan betaald worden uit gelden die buiten de universiteit vandaan komen. In de FR is daarover gepraat en gebleken dat de Raad belangrijk vindt dat ze bij een eventuele benoeming wat te zeggen heeft over wie er dan komt en over de inhoudelijke kant van het vak.'

MvW, HK

Bij het afscheid van prof. dr. C.D. Jongman

Op 1 januari 1981 heeft prof. Jongman zijn ambt van hoogleraar aan onze faculteit wegens emeritaat neergelegd, na in een periode van bijna 30 jaar de faculteit in verschillende functies te hebben gediend.

In 1951 trad Jongman, econoom van 'Rotterdamse huize', in een nevenfunctie toe tot de wetenschappelijke staf van de faculteit. In zijn hoofdfunctie had hij de leiding van het Economisch Bureau van de toenmalige Amsterdamse Bank. Het was een gelukkige keuze van prof. Delfgaauw, Jongman met ingang van het studiejaar 1951 - 1952 aan te trekken als buitengewoon hoofdassistent voor het verzorgen van een practicum over monetaire onderwerpen voor 2e - jaarsstudenten. Dat hoofdassistentchap heeft hij 11 jaar lang met veel animo, deskundigheid en toewijding vervuld. Als docent vond hij veel waardering bij de studenten, als medewerker in niet mindere mate bij de hoogleraren die in die tijd monetaire vraagstukken in hun onderwijsstak hadden: naast prof. Delfgaauw ook prof. Verrijn Stuart en ondergetekende.

In die jaren legde Jongman ook de grondslagen voor zijn dissertatie. In december 1959 promoveerde hij bij prof. Verrijn Stuart op een zeer gedegen proefschrift over De Nederlandse Geldmarkt. Dit vrij omvangrijke boek illustreerde zijn voorliefde voor de empirische analyse en tevens zijn bekwaamheid, op aantrekkelijke wijze bruggen te slaan tussen theorie en empirie.

De faculteit erkende Jongmans verdiensten door hem voor te dragen als buitengewoon lector in de leer van het bankwezen, in welke hoedanigheid hij met ingang van september 1962 werd benoemd.

De verhouding tussen Verrijn Stuart en Jongman werd voortdurend gekenmerkt door een bijzonder hoge wederzijdse waardering. Het moet voor beiden een grote voldoening zijn geweest, dat Jongman per 1 januari 1965 werd geroepen, Verrijn Stuart op te volgen als buitengewoon hoogleraar. De op de specialismen van Verrijn Stuart toegesneden combinatie van vakken - internationale economische betrekkingen en bankwezen - werd op Jongman overgedragen. Jongman werd tevens opgenomen in het directorium van het Europa Instituut.

De met de studenten-aantallen groeiende onderwijsbelasting leidde er toe dat reeds spoedig daarna, met ingang van februari 1966, Jongman tot gewoon hoogleraar werd benoemd. Daarmee kwam een einde aan zijn functie van afdelingsdirecteur van het Economisch Bureau van de AMRO-bank, maar geenszins aan zijn sterk op monetaire facetten en op het functioneren van het kredietwezen gerichte belangstelling. Het is daarom niet te verwonderen dat zijn persoonlijke inbreng in het onderwijs in de internationale economische betrekkingen veelal monetair was gericht. En evenmin dat hij - een aantal jaren tevens leiding gevende aan het NIBE - in zijn pu-

blicaties zijn empirische analyse van het Nederlandse kredietwezen bleef vervolgen, zo bijv. in 'De markt voor onderhandse leningen in Nederland' (1970).

Jongman schuwde de abstracte theorie geenszins, maar hij bleef de nadruk leggen op het zoeken naar en presenteren van analytische instrumenten, die doeltreffend kunnen zijn bij het oplossen van praktijk-problemen. Duidelijk bleek die instelling bijvoorbeeld ook uit het slot van zijn toespraak tot de studenten na het uitspreken van zijn inaugurele rede over Het Sterlinggebied in november 1965: 'Wetenschappelijk onderwijs is een oefenen in wetenschapsbeoefening. Ons beider doel moet zijn fundamentele kennis te vergaren. Sommigen van U weten dat ik het eens ben met het spreekwoord: Wijsheid spreekt niet altijd Latijn en Grieks. Wel sta ik geheel achter de Griekse wijsgeer die heeft gezegd, dat niet hij wijs is die veel weet, maar hij die nuttige dingen weet.'

Het is mij, vooral uit gesprekken met oud-alumni, wel duidelijk geworden dat Jongmans praktijk - gerichte hantering van het theoretische instrumentarium door veel van zijn studenten als stimulerend, verhelderend en vruchtbaar is ervaren. Daar hij bovendien een open oog had voor de persoonlijke omstandigheden van de studenten, is het niet te verwonderen dat hij bij velen van hen erkentelijkheid oogstte. Voor zijn ambtgenoten was hij steeds een beminlijk collega.

Ook van de bestuurlijke bekwaamheden van Jongman heeft de faculteit mogen profiteren. Van september 1971 tot het begin van 1974 trad hij op als dekaan van de faculteit in een niet gemakkelijke tijd, waaring het zogenaamde 'democratiseringsproces' nog maar kort op gang was gekomen. Met ogenschijnlijk gemak, doch ook met gevoel voor verhoudingen en waar nodig scherp reagerend op onredelijkheden, wist hij zich door deze periode heen te slaan.

Helaas bracht de ontwikkeling van Jongmans gezondheidstoestand mee, dat hij zich de laatste jaren zeer grote beperkingen in zijn werkzaamheden moest opleggen. De faculteit en vele van haar oud - alumni zijn hem zeer veel dank verschuldigd voor al hetgeen hij in bijna drie decennien in verschillende hoedanigheden heeft verricht. Bij die dank past de wens dat het hem en de zijnen gegeven moge zijn, nog vele jaren met genoegen op zijn ambtsvervulling aan onze universiteit terug te mogen zien.

C. Goedhart

Het aardgas en de nederlandse economie

Een belangrijk element in de recente economische ontwikkeling van Nederland is de exploitatie van het aardgas. Als gevolg van het vinden en exploiteren van de nederlandse aardgasbronnen is Nederland van een energie-importeur in de tweede helft van de jaren zeventig een land geworden met een vrijwel sluitende energiebalans. Wij zijn een semi-OPEC geworden in de woorden van premier van Agt. Deze uitdrukking kan waarschijnlijk overdreven genoemd worden. De bijdrage van het aardgas aan ons Nationaal Inkomen is weliswaar gestegen, maar heeft toch nooit meer dan 3.8 procent bedragen. Als we echter naar de prijsstijgingen van onze bodemschatten kijken, is er meer reden om Nederland het etiket semi-OPEC land op te plakken. De nederlandse gasprijzen hebben de olieprijszaten zowat op de voet gevolgd. Dit lukte wat beter op de binnenlandse dan op de buitenlandse markt, omdat we op de laatste aan langdurige contracten waren gebonden. Zonder zelf lid te zijn van het OPEC-kartel heeft Nederland duidelijk geprofiteerd van de door de OPEC beklonken prijsverhogingen.

Andere niet bij de OPEC aangesloten energieproducerende landen als Noorwegen, Engeland en Mexico volgden eenzelfde prijsbeleid. Omdat de OPEC-prijs heel duidelijk boven de kostprijs ligt van zowel de olieproductie in de arabisch-landen als de nederlandse gasproductie zou Nederland gemakkelijk onder de OPEC-prijs kunnen gaan zonder in financiële moeilijkheden te komen. De exploitanten van het nederlandse aardgas (de oliemaatschappijen en de Nederlandse staat) hebben er echter voor gekozen om het prijsgedrag van 'prijsleider' OPEC te volgen. Dit kan uit het gezichtspunt van opbrengstmaximalisatie een verstandige beslissing worden genoemd. Nederland hoeft niet bang te zijn, dat het zijn energieproducten tegen de geldende 'markt'-prijzen niet kwijt kan, omdat er een vrij constante en grote vraag naar energieproducten bestaat. De laatste jaren heeft de vraag het aanbod regelmatig overtroffen, wat in de prijzen op de spotmarkten tot uitdrukking kwam. Politieke gebeurtenissen zoals de ontwikkelingen in Iran hebben hierin een duidelijke rol gespeeld doordat zij het aanbod beperkten. Zolang het OPEC-kartel in staat blijft zijn leden te disciplineren zal er niet van een overvloedig olieaanbod sprake zijn. De niet tot de OPEC behorende energieproducerende landen hebben de OPEC-positie niet bedreigd. zij hebben hun energieproducten slechts mondjesmaat op de internationale markt gegooid. Landen als Noorwegen, Mexico en tot op zekere hoogte ook Nederland hebben een voorzichtige exploitatiepolitiek gevoerd. De Verenigde Staten hebben hun olie-importen sinds de olie-crisis verhoogd. De positie van de OPEC wordt dus niet bedreigd door buitenlandstaanders.

Veel energie-producerende landen zijn bang om hun bodemschatten te snel uit te putten, wat hen hun exportaanbod doet beperken. Ook Nederland heeft zijn aardgasexporten sinds 1976 verminderd en getracht zijn prijzen zoveel mogelijk aan het OPEC-prijspeil aan te passen. Het ligt vanuit een nationaal gezichtspunt voor de hand, dat Nederland zich voor wat de exporten betreft aan het heersende prijspeil aanpast. Het nederlandse energie-aanbod is te klein om de wereldprijsverhoudingen te beïnvloeden. Het lager vaststellen van de prijzen zou Nederland inkomsten doen missen. Wat het binnenlandse prijspeil betreft is het echter minder vanzelfsprekend, dat men de OPEC-prijzen heeft gevolgd. Men had de nederlandse consumenten van onze aardgasrijkdom kunnen laten profiteren door de gasprijzen laag te houden. Nu maakt het voor de portemonnaie van de nederlandse energiegebruiker nauwelijks verschil, dat zijn gas uit Groningen en niet uit Saoedi-Arabië komt. Er zijn tegen een politiek van lage gasprijzen wel enige bedenkingen aan te voeren. Zo zou de nederlandse minder zuinig met het gas om hebben kunnen springen, als het goedkoop zou zijn aangeboden. En wat nog belangrijker is, de nederlandse industrie, die een minstens even grote afnemer van het aardgas is als de gezinshuishoudingen, zou bevoordeeld worden ten opzichte van concurrenten. Ook zou de nederlandse industrie door de goedkope energie een grotere energie-intensiteit hebben kunnen ontwikkeld. Er zijn dus wel enige economische rechtvaardigheden voor de gevolgde prijsbeleid aan te voeren. De belangrijkste rechtvaardiging is echter dat het leeuwendeel van de netto-aardgasopbrengsten (minimaal 80 procent) in de nederlandse schatkist terecht komt. De voordelen van de als gevolg van kartelafspraken hoge energieprijzen komen dus grotendeels aan de overheid en niet aan particuliere ondernemingen ten goede.

Inkomenseffecten van het aardgas

De nederlandse aardgasproductie heeft dus nauwelijks gevolgen gehad voor de energie-prijzen. De effecten op de betalingsbalans, het Nationaal Inkomen en de overheidsinkomsten zijn daarentegen aanzienlijk. We zullen met het laatste beginnen. Zoals hiervoor al opgemerkt is heeft de aardgasproductie de nederlandse schatkist een behoorlijke injectie gegeven. De overheid kan de aldus verkregen middelen op globaal 2 manieren besteden, te weten lastenverlichting of verhoging van de autonome bestedingen (d.w.z. de productieve overheidsuitgaven). De overheid heeft een groot gedeelte van de aardgasinkomsten besteed ter financiering van het toemennende beroep op de sociale voorzieningen. Dit heeft tot een lagere stijging van de premiedruk geleid dan anders noodzakelijk zou zijn geweest.

Naast de gevolgen van de overheidsinkomsten zijn de consequenties van het aardgas voor het Nationaal Inkomen en de betalingsbalans van belang. Deze gevolgen zijn echter niet onduidelijk aan te wijzen, maar zijn onafhankelijk van de veronderstellingen, die gehanteerd werden. Met betrekking tot het betalingsbalanseffect kan het volgende opgemerkt worden. Het aardgas, dat in het buitenland wordt afgezet levert exportopbrengsten op. Vergeleken met de situatie dat we geen aardgas zouden bezitten vormt dit een uitbreiding van onze exporten. Daarnaast hoeven we als gevolg van de binnenlandse afzet van het aardgas ook minder energie te importeren. Het totale effect op de betalingsbalans bestaat dus uit de som van de importsubstitutie en exporten. Dit is weer gelijk aan de waarde van de aardgasproductie. Dus zowel het nationaal produkt als de betalingsbalans verbeteren met een bedrag gelijk aan de waarde van de aardgasproductie. Op het eerste gezicht kunnen we concluderen, dat de aardgasproductie louter positieve gevolgen voor onze economie heeft.

Tabel 1
De ontwikkeling van de nederlandse aardgasproductie

Jaar	Productie (milj. m ³)	Verkopen (milj. gld.)	Gemiddelde prijs (gld./1000 m ³)	Procentueel aandeel Nat. Ink.	Procentueel aandeel Overheidsinkomsten
1970	31.668	1 650	52,1	0.5	2.0
1971	43.797	2 300	52,5	0.7	2.8
1972	58.420	2 700	46,2	0.8	3.3
1973	70.834	4 600	64,9	1.0	3.7
1974	83.725	9 200	109,9	1.5	4.4
1975	90.853	10.400	114,5	2.8	8.6
1976	97.302	12.800	131,5	3.6	11.0
1977	95.261	14.100	144,9	3.8	11.0
1978	88.679	12.600	142,0	3.4	9.9
1979	88.182	14.600	169,1	3.1	8.8
1980				4.2	11.3

Bronnen: -OECD, Economic Survey: 'the Netherlands March, 1978', pag. 53 + 54

-CEP 1979, pag. 170

-Miljoenennota 1981, pag. 20

-Rapport over het Nederlandse Concurrentievermogen, pag. 2

Toch worden aan het aardgas ook wel negatieve effecten verbonden. De in de loop van de zeventiger jaren opgetreden appreciatie van de gulden zou de nederlandse produktiekosten opgevoerd hebben, waardoor nederlandse bedrijven moeilijker met het buitenland kunnen concurreren¹.

Een nederlands bedrijf zou zijn produkten slechts kunnen verkopen, als het met kleine winstmarges genoeg neemt.²

Via de wisselkoers zou de aardgasproduktie dus negatieve gevolgen voor onze economie kunnen hebben. De meningen over dit onderwerp zijn echter verdeeld. Zo merkt Houtbakker over de engelse situatie op, dat appreciatie de economie juist uit zijn winterslaap kan halen door de prikkel van de concurrentie te laten voelen. Een ander positief gevolg van appreciatie is volgens Houtbakker het beteugelen van de inflatie. Hierdoor kan de ruilvoet verbeteren en wordt de welvaart van een land bevorderd³.

De mogelijke gevolgen van een appreciatie van de gulden in het midden latend, kunnen we ons afvragen, onder welke voorwaarden de gevolgen van het aardgas positief zijn.

De gevolgen van de aardgasproduktie lijken nihil, als de aardgasproduktie in de plaats komt van de produktie van de niet-aardgas-sectoren van de economie. Dit is de aanpassing, die sommigen als gevolg van de appreciatie zien ontstaan. Als we veronderstellen, dat er voor het aardgas in produktie werd genomen evenwicht op de betalingsbalans bestond dan zou er als er op de andere rekeningen van de betalingsbalans niets verandert na aanpassing weer van evenwicht op de betalingsbalans zijn.

Voor zowel het Nationaal Inkomen als de betalingsbalans heeft de aardgasproduktie dan geen consequenties gehad. Op een aantal andere gebieden is er echter wel degelijk iets veranderd. Zo is de werkgelegenheid gedaald, omdat de aardgasproduktie heel weinig arbeid vergt. De verdeling van het Nationaal Inkomen over de particuliere en de collectieve sector is veranderd ten gunste van de collectieve sector. Ook de productiestructuur is gewijzigd. De aardgassector neemt nu een belangrijke plaats in de economie in. Een verandering van het produktiepatroon, die nadelige gevolgen voor de werkgelegenheid heeft.

Zijn er echter geen andere, gunstiger scenario's mogelijk? Dit is inderdaad het geval. Het als gevolg van de aardgasproduktie verstoorde evenwicht op de betalingsbalans kan ook langs andere wegen hersteld worden.

Een eerste mogelijkheid is een aanpassing via de kapitaalrekening. Als we onze kapitaal-exporten vergroten kan er evenwicht op de betalingsbalans ontstaan door een gecreëerd tekort op de kapitaalrekening. Dit kan gebeuren door de rentevoet laag te houden.

Een dergelijk beleid werd door de vorige minister van Economische Zaken, Lubbers, voorgestaan. Een vergroting van de kapitaalexport heeft echter nadelen omdat het de investeringen en beleggingen in Nederland kan afremmen. Aan de effectiviteit van een dergelijk beleid kan trouwens ook getwijfeld worden. Zo blijkt, dat de toenemende appreciatie van de gulden in de period 1971 - 1977 niet gestuit werd door de toegevoerde kapitaalexporten⁴.

Het lijkt daarom zinvoller aandacht aan een volgend scenario te besteden; Het bewerkstelligen van evenwicht op de betalingsbalans door de binnenlandse produktie en bestedingen op te voeren. Als de nederlandse economie sneller groeit dan in de geen energie bezittende westerse landen dan hoeft de aardgasproduktie niet ten koste van de produktie van de niet-aardgassector te gaan. Er ontstaat dan evenwicht op de betalingsbalans, doordat de snelle economische groei de importen doet toenemen. Het positieve groeieffect is groter, naarmate de niet-aardgassectoren er beter in slagen de groei van de aardgassector bij te benen. Het aandeel van de aardgasproduktie in ons Nationaal Produkt kan dan - in volume-termen - constant blijven. Het evenwicht op de betalingsbalans komt tot stand doordat de groei van de importen in de pas loopt met de groei van de exporten.

Als we echter naar tabel 2 kijken, dan kunnen we concluderen, dat de nederlandse economische groei sinds 1976 bij de groei van de EEG-landen is achtergebleven. We zijn zelfs niet in staat geweest om bij te blijven!

Ook op de betalingsbalans werden de slechte resultaten van de nederlandse economie na 1976 zichtbaar. Vanaf 1976, maar vooral in de periode 1976-'78 zijn de nederlandse exporten beduidend minder gestegen dan die van de EEG-landen. Dit heeft geleid tot slinkende overschotten op de lopende rekening en sinds 1977 tot tekorten.

Tabel 2

De nederlandse economie 1970 - 1978; enige parameters

Periode	e	i	Periode	I_n	I_{EEG}
1965 - '70	13	12.5			
1970 - '74	20	17	1970 - '73	4.7	4.5
1974 - '76	4.6	6.3	1973 - '76	2.6	1.6
1976 - '78	1.1	4.5	1976 - '78	2.3	2.5

Verklaring van de tekens

e = gemiddelde jaarlijkse groei van de exporten (lopende prijzen)

i = gemiddelde jaarlijkse groei van de importen (lopende prijzen)

Bron: *Jaarverslagen Nederlandsche Bank*

I_n = gemiddelde jaarlijkse groei van het nederlands binnenlands product (volume - termen)

I_{EEG} = gemiddelde jaarlijkse groei van het binnenlands produkt (volume) van de negen EEG - landen

Bron: *European Economy: changes in industrial structure in the european economies since the oil-crisis 1973 - '78*; pag. 16 - 17

De nederlandse economie loopt hierdoor het gevaar in een neerwaartse spiraal van tekorten op de betalingsbalans en verminderde economische groeikracht terecht te komen.

Sommigen zal een vermindering van de economische groei misschien welkom zijn. Zij zien in verdere economische groei slechts een verdere aantasting van het milieu en vergroting van het beslag op schaarse grondstoffen. Een uitbreiding van de produktie kan echter ook op een maatschappelijk zinvolle manier worden aangewend. Te denken valt aan milieuzuiverende apparaten en stadsherstel. Het is hierbij zaak niet op voorhand te discrimineren en te kiezen voor of de collectieve of de particuliere sector. Beiden moeten in staat worden geacht maatschappelijk zinvolle activiteiten ter hand te nemen. Vanwege de relaties, die er tussen beide sectoren bestaan zal de

groei van de ene sector de groei van de andere sector mogelijk maken, zodat het eerder een kwestie van gezamenlijke groei dan van een keuze zal zijn.

Tot besluit wil ik de toch wel cruciale vraag oppwerpen, hoe de benodigde economische groei met behoud van evenwicht op de lopende rekening tot stand had kunnen komen? We kunnen deze vraag herleiden door te stellen, dat de produktie (waarde) van het nederlandse bedrijfsleven en/of van de overheid sneller had dienen te groeien. Vooral de produktie van bedrijven is minder snel gegroeid dan wenselijk zou zijn geweest. Het is een opgave de redenen voor deze achterblijvende groei te achterhalen.

Als redenen worden vaak genoemd, de harde gulden, de hoge loonkosten en de pakketsamenstelling van de nederlandse produktie. Op al deze redenen valt echter wel wat af te dingen, zodat we toch met een onscherp beeld achterblijven. De meest aannemelijke reden is volgens mij gelegen in de te geringe flexibiliteit van de nederlandse produktie-structuur. Zowel hoge loonkosten als een geapprecieerde gulden vormen geen absolute barrière voor het participeren in buitenlandse en binnenlandse markten, maar zijn te overkomen hindernissen.

In dit verband valt ook te twijfelen aan de juistheid van de wijze waarop de overheid de haar toevloeiende aardgasbaten heeft besteed. De overheid heeft voor besteding in de over-

drachtssfeer gekozen, en daardoor voor lastenverlichting. Het zou misschien beter zijn geweest als de aardgasbaten waren aangewend voor een verbetering, respectievelijk uitbreiding van de nederlandse produktie in de particuliere en de collectieve sector. Men had dan twee vliegen in één klap geslagen. Zowel de binnenlandse produktie als de werkgelegenheid waren dan toegenomen. Dat dit niet is gebeurd is misschien het gevolg van een verkeerde prioriteitenstelling in het beleid. Men probeert het roer nu om te gooien, door een industriepolitiek te voeren. Het denken hierover staat echter nog in de kinderschoenen.

Maria Brouwer

voetnoten op pag. 17

Dijker en Doornbos/accountants is een maatschap van register-accountants met een omvangrijk pakket van cliënten.

Zij bestrijkt een breed terrein van activiteiten binnen de accountancy, zoals controlewerk, investigations en advieswerk op administratief en bedrijfsorganisatorisch gebied.

Wij zoeken voor onze vestigingen in Groningen, Den Haag, Utrecht, Rotterdam, Amsterdam en Tilburg enkele onlangs afgestudeerde of binnenkort afstuderende

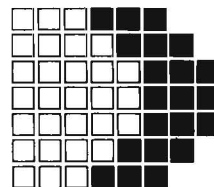
bedrijfseconomen

Mensen met studiezijn, die geïnteresseerd zijn in een loopbaan in de accountancy, kunnen binnen onze maatschap een goede toekomst vinden. Zij zullen in de aanvangsfase worden ingezet in de controlepraktijk en daarbij in de gelegenheid worden gesteld om zichzelf verder te ontwikkelen binnen het accountantsberoep. Voor het volgen van de postdoctorale studie accountancy hebben wij ruime studiefaciliteiten.

Sollicitatiebrieven kunt u richten aan onze Centrale Personeelsdienst t.a.v. mevrouw M.J. Schiere, Sweelincklaan 1, 3720 AA Bilthoven, bij wie ook nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen.
Telefoon: 030 - 790844.

Dijker en Doornbos/accountants

Alkmaar Amsterdam Arnhem Bergen op Zoom Breda
Doetinchem Emmen 's-Gravenhage Groningen
Heerlen Helmond Hengelo (O) 's-Hertogenbosch
Hilversum Leeuwarden Middelburg Nijmegen
Roermond Roosendaal Rotterdam Tilburg Utrecht
Zwolle Antwerpen Brussel Willemstad (Curaçao)

Sociale Zekerheid

Het begin van onze sociale zekerheid (S.Z.) ligt in het ontstaan van werknemers verzekeringen in de vorige eeuw. Vooral in de 20^e eeuw heeft de S.Z. een enorme groei doorgemaakt met het ontstaan van de volksverzekeringen.

We zouden kunnen spreken van een wildgroei, want door een voortdurende stroom nieuwe wetten is de samenhang in onze S.Z.-wetgeving (S.Z.W.) verdwenen, zo zelfs dat deze ook voor deskundigen nauwelijks meer doorzichtig is. Reden om bij koninklijk besluit van 28 februari 1969 een staatskommissie ter vereenvoudiging en codificatie van de S.Z.W. in te stellen onder voorzitterschap van Dr. G.M.J. Veldkamp, oud-minister van Sociale Zaken.

Deze commissie (kommissie Veldkamp voor ingewijden) deed eind vorig jaar het rapport 'Financieringswet Sociale Zekerheid' verschijnen.

In ons land zijn tegenwoordig vele sociale wetten, onder te verdelen in werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, sociale zekerheid gefinancierd met overheidsmiddelen, en vrijwillige verzekeringen.

De werknemers verzekeringen verzekeren werknemers tegen inkomsten derving bij ziekte (Z.W.), werkloosheid (W.W.), arbeidsongeschiktheid (W.A.O.), en tegen kosten van medische hulp (Z.F.W.) en regelt de kinderbijslag (K.W.L.).

De volksverzekeringen verzekeren ons kollektief tegen inkomsten derving bij ouderdom (A.O.W.) en arbeidsongeschiktheid (A.A.W.), bijzondere ziektekosten (A.W.B.Z.) en regelt de kinderbijslag (A.K.W.) en weduwen en wezengeld (A.W.W.).

Onder S.Z. gefinancierd met overheidsmiddelen, dit in tegenstelling tot bovengenoemde verzekeringen die in principe bestoft worden uit premies, vallen de regelingen voor beeldende kunstenaars (B.K.R.), gehandicapten (W.S.W.) en werklozen zonder voldoende arbeidsverleden (R.W.W.) en (W.W.V.).

Een vrijwillige verzekering is een verzekering waarvoor vrijwillig premies worden betaald, bijvoorbeeld A.O.W. en Z.W.

Wij zullen heel in het kort, zonder compleet te willen zijn, aangeven hoe de premie berekend wordt, wie deze vaststelt, wie betaalt, hoe hoog

de uitkering is en hoe de uitvoering, zeg maar organisatie, van de S.Z. geregeld is.

Voor al de bovengenoemde verzekeringen bestaan vaak afzonderlijke 'potjes', waarin door werknemers, -gevers, verzekeren, en/of overheid middels premie heffingen en bijdragen geld gestort wordt. Deze premies worden bij de verschillende sociale verzekeringen door verschillende instanties vastgesteld aan de hand van verschillende criteria. In een aantal gevallen zijn dat de besturen van de bedrijfsverenigingen (werkgevers en -nemers), in andere gevallen de minister of ministers.

Ook het bedrag waarover de premies geheven worden verschilt per sociale verzekering (loon, inkomen). In principe geldt dat de bedragen nodig voor uitkeringen door premies bij elkaar worden gebracht. In feite stort de overheid aanzienlijke bedragen uit de Rijkskas in deze 'potjes', waardoor premieberekening en aanspraken van elkaar zijn losgekoppeld.

De hoogte van de uitkering wordt in overleg tussen de betrokken organisaties vastgesteld. De uitvoering van de sociale wetten, zeg maar de organisatie, berust bij verschillende organen (zie bijgevoegd schema).

Na bovenstaande zal duidelijk zijn, dat de S.Z.W. een enorm doolhof is van organen, belanghebbenden, definities en regelingen, die het voor de belanghebbende (client) bijna onmogelijk maken zelf duidelijkheid te krijgen in zijn rechten. Want waar moet hij/zij heen bij arbeidsongeschiktheid, hoe hoog is zijn/haar uitkering, en hoe lang wordt die uitbetaald. Dit geeft onzekerheid. Ook zijn er onrechtvaardigheden in onze sociale wetgeving, zoals vrouwen die geen A.O.W. krijgen omdat hun man nog geen 65 is, terwijl zij er wel voor betaald hebben.

Daar de Sociale Wetgeving de deskundigen boven het hoofd dreigde te groeien (is gegroeid?) is sinds 1969 de commissie Veldkamp aan de slag gegaan, die deze wetgeving moet vereenvoudigen en een soort basiswet S.Z. moet afleveren. Ze leverde onlangs haar derde rapport af.

In haar eerste rapport (1970) gaf de commissie haar te volgen methodiek aan.

Het tweede rapport (1974) was een inventarisatie rapport, en constateerde onder andere dat er als gevolg van mankracht een ernstige vertraging was opgetreden bij de opstelling van een basiswet S.Z. Wel werd besloten de studie van de vereenvoudiging van de S.Z. op te splitsen in 1. prestatie, 2. financiering, 3. organisatie, 4. handhaving, 5. algemene bepalingen.

Het derde rapport nu handelt over de financiering S.Z.

Het rapport bestaat uit 2 gedeelten van in totaal 700 bladzijden. Het eerste gedeelte bevat uitgangspunten en nieuwe wetteksten met betrekking tot de financiering. Het tweede gedeelte geeft globaal genomen een overzicht van de bestaande wetten met betrekking tot financiering en ontwikkelingen in het buitenland. (Duitsland en België). Wat dit laatste betreft, hebben de onderzoekers ook naar Zweden gekeken, het land, waarvan bekend is dat ze zo'n uitstekende S.Z.W. hebben?

vervolg op pag. 17

SOCIALE VERZEKERING

Klynveld Kraayenhof & Co.

ACCOUNTANTS

Wij zijn een internationaal georiënteerd accountantskantoor met vestigingen in binnen- en buitenland.

Op verschillende kantoren in Nederland is plaats en toekomst voor

jonge bedrijfseconomen

die registeraccountant willen worden.

In een op dienstverlening ingestelde flexibele organisatie krijgen zij de gelegenheid een brede ervaring op hoog professioneel niveau op te doen.

De sterk gevarieerde controle- en adviesopdrachten worden in veelal kleine teams uitgevoerd. In combinatie met een intensieve begeleiding door werkoverleg, interne opleidingen en vaktechnische ondersteuning vanuit het Directoraat Vaktechniek, biedt dit een reële mogelijkheid snel een interessant vak te leren.

De loopbaanbegeleiding is gericht op interne promotie naar functies op hoog niveau in Nederland en in het buitenland.

Naast vakbekwaamheid in ruime zin kunnen als functie-eisen onder meer genoemd worden: analytische aanleg, communicatief vermogen, representativiteit en spankracht.

Geïnteresseerden verzoeken wij een oriënterend gesprek aan te vragen bij de heer C. Brandenburg, hoofd van onze afdeling Personeelszaken, Prinses Irenestraat 59, 1077 WV Amsterdam, telefoon 020 - 54 10 541.

Amsterdam Almere Amersfoort Apeldoorn Arnhem Breda Deventer Doetinchem Dordrecht Drachten Eindhoven 's-Gravenhage Groningen Haarlem Heerlen Hengelo 's-Hertogenbosch Hoorn Leeuwarden Middelburg Nijmegen Rotterdam Utrecht Zwolle Antwerpen Barcelona Brussel Düsseldorf Hamburg Londen Madrid Milaan Parijs Zug Zürich Bogotá Buenos Aires Sint Maarten (Ned. Antillen) Curaçao Jakarta Montevideo New York Paramaribo Rio de Janeiro Salvador Sao Paulo

Polderwegen, geen stegen

Aangezien niet alle honden Vic heten zal ik maar eens een 'wetenschappelijke' bijdrage aan Rostra leveren. Wat mij bij de eerste kennismaking met de Economie opviel was, dat alle relevante kennis reeds bekend werd verondersteld. Zo moest je het vak kiezen zonder dat je er van geproefd had en werd er in de kern van de Economie vanuitgegaan, dat je Keynes al lang kende. Min of meer heb ik de neiging om dat ook te doen als ik een verhaaltje hou. Daarbij ben ik niet zo scheutig met verwijzingen naar auteurs maar wel met ingebakken verwijzingen naar bepaalde gedachtenpatronen (ik zal ze hier stokpaardjes noemen), die door mijn hoofd spelen. Ik heb geprobeerd ze te vangen en te omschrijven. Voor dit nummer ben ik er in blijven steken. Volgend nummer ga ik erop doorborduren, zodat ik eigenlijk mijn eigen verwijzingsliteratuur aan het maken ben. Nog voor ik losbarst wil ik zeggen dat ik me zo moeilijk vangen laat in woorden, dat het geheel een beetje (2 beetjes) karikaturaal lijkt. Als je nu denkt in termen van polderwegen en niet van stegen, dan lijkt het mij wel te verteren.

Surplus, of een draagvlakgedachte

Heel lang is er een 'empirische constante' geweest voor het landbouw-overschot. 'De inspanningen van één persoon leidden tot een voedsel voortbrengst om anderhalve persoon in leven te houden' (Masure). Dat ligt dan globaal op de zelfde lijn, als het gegeven, dat zo'n 90% van de bevolking in de akkerbouw of veeteelt werkzaam was.

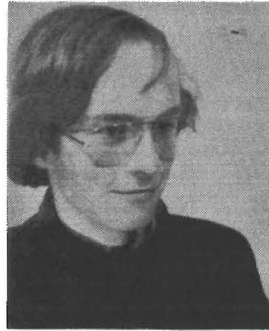
Die 50% dat is de ruimte om mee te werken, daarmee voed je de parasieten in de samenleving, de vrijgestelden. Kinderen, bejaarden, zieken, bestuurders, ambachtslieden, kortom: alles wat niet zijn eigen kost verbouwde at ervan.

Die 50% daar moet je het mee doen, dus een beetje fysiocriet rekenen! Door de seizoencyclus komt een groot deel van het volk vrij. Van oktober tot in mei kon al vast een deel studeren of piramiden bouwen, of spinnen, of werktuig maken, als zij in het hoogseizoen maar weer present waren.

Een groeiende bevolking, een sterke nijverheid en handel, waren tekenen van welvaart, een welvaart die schaars was. Om nijverheid en handel te ontwikkelen, moets òfwel de 50% toenemen, ofwel een redelijke aanspraak op het surplus van een ander land. Tot halfverwege de achttiende eeuw zat er niet veel schot in dat eerste en niet veel ruimte in dat tweede. Mercantiel gezegd, was voor de ontwikkeling van de parasitaire sectoren in een land nodig, dat men zuinig was met het eigen product net en vanuit vraag- en betalingsbalansoverwegingen slechts van de eigen parasitaire sectoren gebruik werd gemaakt. Een mercantilistische ontwikkelingsdynamiek is heel belangwekkend, maar het is nog leuker als ik er wat andere stokpaardjes bij kan gebruiken.

De Stapelmarkt of een Centrum-periferie-gedachte

Onze nieuwe aanwinst Prof. Frank verkondigt een wereldvisie, die mij doet denken aan de manier, waarop - volgens mijn aardrijkskundelassen - de zaken in Frankrijk geregeld zijn: een regionaal-economische lijnorganisatie. Economisch kunnen markt-overschotten en -tekorten op een hoger niveau worden geruild; zodat en omdat het aanbod gevarieerder en exotischer, de markt ruimer is. Volgens Frank blijft er bij die

Joop Baneke

ruil nogel wat aan de strijkstok hangen; een stapelmarkt van lagere orde is schatplichtig aan zijn bovenbuurman. Ik weet niet, of in het licht van een arbeidsverdeling er een oneerlijke ruil is, maar volgens de fysiocriete overschottengedachte is het in ieder geval een aderlating.

Cultureel vindt er iets parallels plaats. Ik zal deze invalshoek maar cosmopolitisch noemen. Het is niet alleen nodig dat een bepaalde ambachtsman (zeg econoom) op een bepaalde hoogte moet zitten om zijn dagtaak vol te krijgen, maar ook om met voldoende vakbroeders een gilde te kunnen vormen en zelfs nog moeten er een aantal andere gilden zijn. Deze concentratie is nodig om contact te houden met het wereldgebeuren. De cosmopool is een soort externe effectenbeurs, een synergiecentrale, die nodig is voor de ontwikkeling in de kwaliteit van de productie. Een edelsmid binnen de Singelgracht heeft een rijkere inspiratiebron dan een provinciaal, omdat hij bij een straatje om een museum aan levensstijlen bezoekt. Immers ook voor artiesten, punks, junkies, journalisten en zakenlieden is er een stapelmarkt. Een van de voordelen van de UvA boven de VU is, dat de UvA in een cosmopool is gevestigd en de VU in de provincie. Een van de nadelen van een cosmopool is, dat het een geschifte maatschappij is. Iedereen, die elders ontevreden is, trekt naar het centrum, waar hij dus naast een hoop mensen met frustraties, ook een grote verzameling abnormalen tegenkomt. Ik geloof, dat ik het wat ongelukkig uitdruk, maar als je even denkt in termen van een concentratiemechanisme, dat specialisten uit de provincie stoot en een provinciaal (die een hoop waarden en normen meeneemt en ze zelfs niet bij een bekering echt kwijt kan raken) die met een massa van specialisten in aanraking komt, dan kan je zelf wel allerlei reacties verzinnen.

Voor Amerika als geheel geldt ook zo'n cosmopolitisch verschijnsel. Emigranten uit verschillende landen en van één land nog twee verschillende groepen; Pilgrim fathers en boeven.

Concurrentie en Darwin

De stelling van Darwin luidde, dat het leven op aarde zich ontwikkeld heeft van lagere soorten naar hogere soorten doordat in de strijd om het bestaan de hogere soorten zich beter aan de omstandigheden konden aanpassen dan de lagere. Reeds daarvoor al hadden economen ontdekt, dat de concurrentie de maatschappij stuurt en vorm geeft. Hoewel er natuurlijke termen vielen hadden zij de zaken niet zo beestachtig voorgesteld. Zeker de gevestigde huishoudkundigen ten tijde van het doorkomen van de visie van Darwin zagen het veel sterielier. Hoe idyllisch klinkt niet de interpretatie van John Bates Clark van de stelling van Euler: iedere klasse der samenleving ontvangt haar bijdrage aan het nationaal product.

Ik wil hier nog wat kanttekeningen bij maken. De homogeniteit van graad 1 van de productie functie hoeft slechts lokaal te zijn als men veronderstelt dat rendementverhoging wordt nagestreefd. (Loot 1)

Als je meedingt naar iets, dan zal je het eerder krijgen, naarmate je meer potentiële mogelijkheden hebt, of negatief geformuleerd, naarmate je meer beperkingen hebt. Dat kan zijn, dat je iets niet kunt (een kwaliteitsnadeel) of niet wilt (een moreel nadeel). Het komt er namelijk op neer, dat je het niet doet als het aan de orde komt. Zo (teruggrijpend op Clark) maken vele varkens de spoeling dun. Als er minder arbeiders in je land zijn, dan is de marginale arbeidsproductiviteit en dus het loon hoger. De marginale arbeider verknaakt het voor de rest. Met zoveel arbeiders als de VS heeft, loont het al snel de moeite, om die randfiguren uit de weg te ruimen. Dat is dus de manier die ze in Chicago voorstonden en uitvoerden. (A. Capone, *Scarfacism and Wages*). In Europa waren daar nog al wat morele bezwaren tegen en dus doen zij het niet.

Waarom het voor een rijke zo moeilijk is om in de hemel te komen, heeft te maken met het feit dat pek besmettelijk is, en pek en ex-pek veel frequenter voorkomt in hogere kringen. Dat heeft weer te maken met het feit dat gloepers een ontzettend groot concurrentievoordeel hebben. Waar anderen stoppen, beginnen zij. In die zin is ook onbevangen wetenschap gloeperig, in die zin is godsdienst opium voor het volk, want als de meerderheid zich aan bepaalde regels houdt, verschaft het de minderheid, die dat niet doet een concurrentievoordeel. Ik weet niet of het beter is die regels dan maar op te ruimen, want op die lijn verdwijnt onder de druk van de concurrentie elke regel. Er valt dan wel niets meer te gloepen, maar de vraag is, of de mensheid dan niet terugvalt op een niveau van bevers voor herten ruilen.

Elke bedrijfseconoom m/v zou de kansen bij Unilever eens moeten bekijken

Want die zijn er te over. Zowel op financieel-economisch gebied als in de marketing-sector. Begrijpelijk. Unilever is een zeer gevarieerd bedrijf met een sterk doorgevoerd decentralisatiebeleid. Dat geeft ruimte aan management op verschillend gebied bij een groot aantal zelfstandige werkmaatschappijen. Voor bedrijfseconomen betekent dat: levendig en afwisselend werk in een dynamisch, soepel ondernemersklimaat; met een (snel) groeiende zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

Financieel-economische sector

De mogelijkheden in de financieel-economische sfeer zijn bij Unilever ruim en aantrekkelijk. In de eerste plaats bestaat er door decentralisatie een grote verscheidenheid van functies op het hoofdkantoor en bij de werkmaatschappijen. Daarnaast brengt het grote aantal produkten differentiatie in problemen, werkklimaat en beleid. Uw functie bij een Unilever werkmaatschappij omvat intensief contact met een aantal bedrijfssectoren. U krijgt te maken met productie-, marketing- en verkoopprocessen die bedrijfseconomische ondersteuning vragen. Al heel spoedig verwacht men van u een bijdrage in formulering en uitvoering van het beleid. Ook de afdeling Interne Accountantscontrole blijkt vaak een platform voor verdere ontplooiing. Het contact met de grote verscheidenheid aan Unilever bedrijven resulteert niet alleen in een afwisselende job waarin controle en advies elkaar aanvullen, maar verschaft u tevens de ervaring die bij Unilever ook voor toekomstige functies bijzonder wordt gewaardeerd. Het volgen van een postdoctorale accountancy-opleiding is voor alle hierboven genoemde functies noodzakelijk.

Marketing sector

Van het totale pakket merkartikelen in Nederland neemt Unilever een fors deel voor zijn rekening. U vindt daarin overwegend bekende namen zoals b.v. Blue Band, Becel, Omo, All, Iglo, Unox en Calvé. Marktleiders vaak, die hun plaats in de winkels snel verruilen voor gebruik in het huishouden. Om de produkten op hun levensweg adequaat te kunnen begeleiden, beschikt elke werkmaatschappij over een hooggekwalificeerd marketing-apparaat, waarin alle activiteiten rond de produkten gecoördineerd, begeleid en bijgesteld worden, vanaf de fase voor introductie tot en met de consumptie.

Mocht u een marketingfunctie bij een van onze ondernemingen ambiëren, dan krijgt u een bijzonder boeiende job.

U bent dan namelijk betrokken bij het concipiëren en uitvoeren van beleidsplannen, die de levensloop van een produkt bepalen. U werkt daarbij nauw samen met onder andere produktontwikkeling, productie, verkoop, marktonderzoek, het reclamebureau en de bedrijfseconomische afdeling. Naast de uiterst belangrijke „training on the job” is er een uitstekende eigen marketopleiding in de vorm van seminars om u voor de specifieke kanten van uw functie te bekwalimen.

Als deze korte schetsen uw belangstelling wekken en u uzelf in een beleidsuitvoerende en beleidsformulerende functie bij Unilever ziet zitten, als u bovendien de mogelijkheid van afwisseling van functie en standplaats aantrekkelijk vindt dan willen wij u graag ontmoeten. Oriënterend wederzijds en uiteraard geheel vrijblijvend.

Een afspraak voor een gesprek maakt u met (voor de financieel-economische sector) de heer R. Staal, telefoonnummer 010 - 644240; (voor de marketingsector) de heer K. de Boer, telefoonnummer 010 - 644248.

Unilever omvat een indrukwekkend aantal werkmaatschappijen. In 75 landen staan haar medewerkers midden in het dynamische marktgebeuren van alledag. Dit biedt de goede manager hoogst interessante kansen in een veelzijdig concern. Indien u behoefte heeft om geïnformeerd te worden over andere mogelijkheden bij Unilever, dan kunt u vanzelfsprekend eveneens contact opnemen. Belt u dan: 010 - 644232.

 Unilever

Open Universiteit of open faculteiten?

Uit de NRC van 10 mei 1980: 'Eerste open economische faculteit. De economische faculteit van de UvA is bezig met de oprichting van de eerste open economische faculteit in Nederland. Hiermee wil de UvA een alternatief bieden voor de plannen voor de open universiteit.'

Bezig met de oprichting, dat is teveel gezegd. Wel is in de Faculteit een commissie de mogelijkheden aan het onderzoeken om te komen tot een Open Faculteit Economie. Dit artikel gaat nader op deze ontwikkelingen in.

Plannen

Gestimuleerd door het functioneren van de buitenlandse Open Universiteiten vond minister van Kemenade, en na hem minister Pais het tijd worden voor een nederlandse Open Universiteit. Een voorbereidingscommissie werkte aan een rapport, dat door minister Pais vrijwel geheel werd overgenomen in de nota 'Open Universiteit in Nederland'. Deze nota kreeg in deze herfst het fiat van de Tweede Kamer, zodat men nu de eerste stappen zet op weg naar deze instelling. Om een idee te geven, wat zo'n Open Universiteit kan zijn, geef ik eerst twee schetsen.

The Open University

De britse Open University verzorgt onderwijs op afstand, in hoofdzaak schriftelijk, gesteund door andere media, met een aanvulling in Study Centres. De toegang is niet aan diploma's gebonden en staat open voor een grote groep studenten. Een belangrijke vernieuwing is het doorbreken van de facultaire grenzen in het behandelen van de onderwerpen. Na het volgen van een Foundation Course mag de student zelf een pakket samenstellen. De OU is begonnen in 1971, en telt nu ongeveer 100.000 studenten.

Fernuniversität

De duitse Fernuniversität verzorgt onderwijs op afstand, in hoofdzaak schriftelijk, gesteund door media, met een aanvulling in Studienzentren. De toegang is onbeperkt en de studie is gratis. Wel moeten de studenten een VWO-diploma hebben. Veel studenten werken, een deel komt bij de Fernuniversität, omdat op gewone universiteiten geen plaats is. De Fernuniversität is begonnen in 1975 en telt nu ongeveer 20.000 studenten.

De nederlandse Open Universiteit

De nederlandse Open Universiteit (OU) beschrijft zichzelf als: '...een Rijksinstelling voor hoger (afstands-) onderwijs, die zich vooral richt op hen, die niet in de gelegenheid zijn of waren langs de gebruikelijke weg een diploma van hoger onderwijs te halen. De OU zal worden gekenmerkt door vier graden van vrijheid voor de student:

- open toegang
- vrijheid van programmasamenstelling
- vrijheid van studietempo
- vrijheid van tijd en plaats van de studie.'

The Open University

Kritiek

Het is merkwaardig, dat de kritiek van de Onderwijsraad en het COWO (Centrum voor Onderzoek van het Wetenschappelijk Onderwijs van de UvA) zo weinig weerklank heeft gevonden bij de voorbereidingscommissie en bij minister Pais. De Onderwijsraad, een politiek adviesorgaan op het gebied van onderwijs, pleitte sterk voor een decentraal georganiseerde OU. In de visie van de Onderwijsraad zou de OU een stimulerings- en ondersteuningspunt kunnen zijn voor de vernieuwing en opening van bestaande instellingen. Deze OU zou het gebruik van nieuwe programma's kunnen coördineren en ondersteunen, programma's, die door de OU worden ontwikkeld of door de instellingen zelf. Dit standpunt van de Onderwijsraad vond duidelijke onderbouwing in de zienswijze van het COWO, gepubliceerd in Wetenschap en Samenleving van nov./dec. 1978 onder de titel:

'De OU centraal - decentraal, commentaar op het rapport "OU in grote lijnen", een tegenvoorstel'.

De Academische raad, de overkoepeling van de Nederlandse universiteiten en hogescholen, prefereerde de centrale OU, maar had graag gezien, dat de voorbereidingscommissie serieuze aandacht schonk aan de decentrale opzet, zoals uiteengezet in 'De OU centraal - decentraal'.

De OU

centraal - decentraal

De schrijver van dit artikel, de COWO-medewerker Joost Breuker, stelt onder meer, dat de plannen voor de centrale OU niet voldoen aan de uitgangspunten van actieve toegankelijkheid (méér doen dan het wegnemen van drempels), gelijkwaardige diploma's, volwaardige inbreng van de studenten en een adequate onderwijskundige fundering. Vooral het laten maken van studiemateriaal, dat geschikt is voor afstandsstudie zal bij de centrale OU problemen geven, omdat tijdelijk docenten van buiten moeten worden aangetrokken. In een decentrale opzet kunnen de ervaren docenten dit materiaal ontwikkelen, bijgestaan door specialisten op het gebied van afstandsstudie. De schrijver verwacht, dat door de

Kees Kaldenbach, onderwijsorganisator.

centrale opzet de OU duurder zal zijn, en een verstarrende werking zal optreden, omdat nauwelijks wisselwerking zal zijn tussen het reguliere onderwijs en de centrale OU. In een decentrale opzet daarentegen zou een wederzijdse bevruchting mogelijk zijn op gebied van studiemateriaal en onderwijskundige ideeën.

Voordelen

Voordelen van een decentrale opzet zijn daarnaast de volgende:

In decentrale Open Faculteiten ontvangt de student aan het eind van de studie een diploma, dat identiek is aan het reguliere diploma. Daardoor is er geen onzekerheid over de maatschappelijke erkenning en waardering van dat diploma. De centrale OU zal een afwijkend wettelijk kader krijgen, en een afwijkende bul verstrekken, het 'licentiaat'. De overstap van de open opleiding naar de reguliere of avondopleiding is in een decentrale opzet gemakkelijk te maken. Studenten, die eigenlijk huiverig zijn om aan een universiteit te beginnen, kunnen in de open opleiding een goede oriëntatieplek vinden.

Wat betreft democratisering zal er in decentrale Open Faculteiten een betere realisering van de inbreng mogelijk zijn. Het is voorstelbaar, dat de studenten van de dagopleiding de belangen van de studenten in de open opleiding kunnen waarnemen.

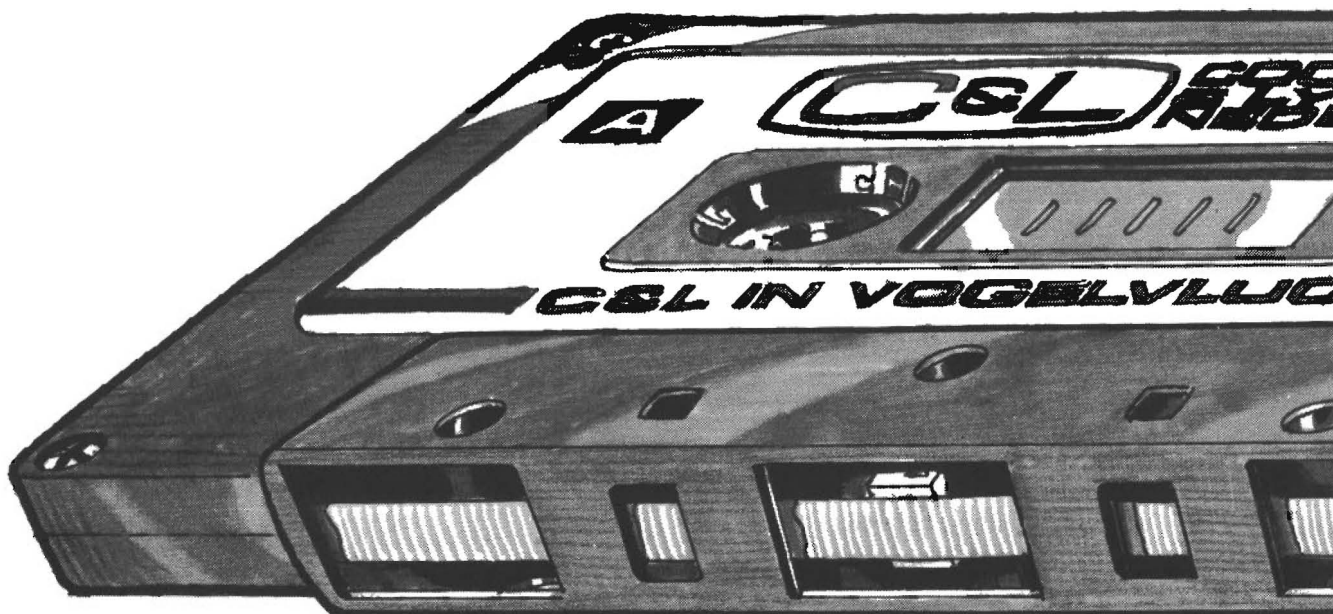

FernUniversität
Gesamthochschule

18 jaar

Een saillant punt in de discussie rond de OU was de minimumleeftijd van de OU-student. De voorbereidingscommissie wenste een minimumleeftijd van 21 jaar voor studenten aan de OU zonder VWO-diploma. Vooral omdat op die leeftijd de studenten het gemis aan voortgezette opleiding hebben kunnen compenseren door maatschappelijke ervaring, maar ook om de middelbare scholieren te stimuleren toch wel het eindexamen te halen.

vervolg op pag. 17

uw toekomst trekt aan u voorbij met $4\frac{3}{4}$ cm./sec.

Even toelichten: op dit bandje is spelenderwijs veel informatie opgenomen. Over Coopers & Lybrand, het accountantskantoor dat u waarschijnlijk op uw lijstje hebt staan als kandidaat-werkgever.

Om u alvast meer inzicht te geven in wat wij u zoal bieden (misschien meer dan u vermoedt) vertellen wij het een en ander over onze organisatie, onze werkmethoden, ons dienstenpakket, onze groei.

Maar ook over uw carrièremogelijkheden, uw studiefaciliteiten, uw praktische opleiding en vorming en ga zo maar door. Vraag die cassette snel aan. Uw toekomst speelt zich voor u af.

U kunt de cassette met de bijbehorende documentatie telefonisch of schriftelijk aanvragen bij

Coopers & Lybrand Nederland

Westblaak 100, 3012 KM Rotterdam, tel. 010-130680.
Leidseplein 29, 1017 PS Amsterdam, tel. 020-221355.

Ploegendienst

Over verschillen tussen bedrijfsbelang en werknemersbelang

In mei dit jaar voerden werknemers bij de olieraffinaderij van Mobil Oil te Amsterdam akties na de jaarlijkse onderhoud- en reparatiebeurt, waarbij het bedrijf stilligt. Ze weigerden de processen weer op te starten met de eis: werken in een vijf ploegendienst in plaats van in een vier-. Opmerkelijk was dat zo'n 1000 wetenschappers en hulpverleners zich solidair verklaarden en de eis van de vijfde ploeg ondersteunden. Hun verklaring heeft een belangrijke rol gespeeld bij het bereiken van een doorbraak: bij Mobil komt een vijfde ploeg, zij het pas in 1983 en maar gedurende 9 maanden van het jaar; de overige 3 maanden zal in vier ploegen worden gewerkt.

In dit artikel gaan we in op het fenomeen 'ploegendienst' en de achtergronden ervan.

Werken in ploegendienst betekent niet automatisch ook nachtarbeid. Er zijn n.l. verschillende systemen van ploegendienst:

Tweeploegendienst of diskontinu. De ene week werk je van 's ochtends 6 tot 's middags 2, de andere week van 's middags 2 tot 's avonds 10. In dit systeem zijn de weekenden en de nacht vrij.

Drieploegendienst of semi-kontinu. De eerste week werk je van 's morgens 6 tot 's middags 2, de vroege dienst. De tweede week werk je van 's middags 2 tot 's avonds 10, de late dienst. De derde week werk je van 's avonds 10 tot de volgende morgen 6, de nachtdienst. Bij dit systeem wordt in de weekeinden niet gewerkt.

Vierploegendienst of volkontinu. Nu wordt ook in het weekeinde gewerkt. Van de vier ploegen werken er elke 24 uur drie; één is vrij. Er zijn verschillende indelingen mogelijk. Bij het franse systeem - gevolgd bij de Hoogovens - volgt na drie dagen werken één vrije dag. Het rooster ziet er als volgt uit: 3 vroege diensten, één vrije dag, 3 late diensten, één vrije dag, 3 nachtdiensten, één vrije dag. Zo maak je per week 42 uur vol. Je hebt daarom per jaar recht op 13 roosterdagen die je vrij kunt opnemen. Vanwege onderbezetting blijken deze in de praktijk vaak niet opneembaar op het moment dat jij dat wilt en soms helemaal niet opneembaar. Nadeel van het franse systeem is dat je nooit een heel weekeinde vrij bent.

In Rijnmond hanteert men het Amerikaanse systeem: 7 dagen op, dan 2 of 3 dagen vrij, weer 7 dagen een andere dienst enzovoorts. Eens in de vier weken heb je een vrij weekeinde.

Vijfploegendienst, ook volkontinu, maar nu zijn er per 24 uur twee ploegen vrij of wordt de werkdag bekort tot 6 uur. Er zijn vele schema's mogelijk. Voordeel t.o.v. de vierploegendienst is dat de werknemer meer tijd heeft om uit te rusten van haar/zijn kontinudienst, minder nachtdiensten achter elkaar hoeft te draaien of een langere rusttijd volgend op die nachtdiensten kan nemen. Niet alle bedrijven hebben één van deze diensten als werkvorm. Buschauffeurs in Groningen bijvoorbeeld werken in 90 verschillende diensten.

In de verpleging vind je ook een afwijkende vorm, een soort volkontinu met verschil in bezettingssterkte overdag, 's avonds en 's nachts in de verhouding van grofweg 4 : 2 : 1. De roosterindeling wordt niet volgens een vast schema ge-

maakt, maar wordt samengesteld met de beperkingen die in het Verpleegbesluit van 1957 zijn vastgelegd, zoals geen diensten tussen 23.00 uur en 5.00 uur voor jeugdigen onder de 18 jaar, een dagelijkse rusttijd van 9 uur onafgebroken voor in de verpleeginrichting wonenden en een rusttijd van 10 uur voor buiten de verpleeginrichting wonenden, hooguit 14 maal per 4 weken nachtdienst etc.

Historie

Het waarom van de ploegendienst kun je niet los zien van wat er in het verleden is geschied. In de tweede helft van de vorige eeuw kwam in Nederland de industrie op. In de fabrieken waren veel werkrachten nodig, die op voorwaarden van de werkgevers - het principe van het vrije ondernemerschap stond hoog aangeschreven - voor hongerlonen veelal 12 tot 15 uur arbeidden. In de kleifabrieken kwamen zelfs werkdagen voor van 20 uur. In 1841 liep in Franeker 'tichelwerken' de werkdag van 's morgens 2 tot 's avonds 10.

Eén van de voorwaarden was nachtarbeid. In de beetwortelsuikerfabrikage, waarbij in een bepaalde tijd van het jaar een grote hoeveelheid produkt moest worden verwerkt, in de meekrapstoven, waarbij de wortels in het donker moesten worden gestampt omdat het daglicht de kleur teveel aantastte, en in de glasfabrikage, waarbij de ovens zo brandend gehouden konden worden, werd 24 uur van de dag gewerkt. De arbeiders - mannen, vrouwen, en kinderen - werkten in twee ploegen. Een dagploeg van vijf dagen 12 uur en één dag 18 uur en een nachtploeg van vijf dagen 12 uur en één dag 6 uur. De eerste arbeidsbeschermende wetten als de Kinderwet van 1874 en de Arbeidswet van 1889 kwamen tot stand onder invloed van intellectuelen, politici en sociaal bewogen fabrikanten. Immers, een groot gedeelte van de bevolking was in die tijd nog uitgesloten van kiesrecht. Wel oefende ze met demonstraties invloed uit op de kamer.

De Kinderarbeidswet verbood het in dienst nemen van kinderen beneden de twaalf jaar. In de arbeidswet werd onder meer een maximum arbeidsduur van elf uur per dag vastgesteld voor

vrouwen, meisjes en jongens tussen de 12 en 16 jaar in fabrieken en werkplaatsen. Voor hen werd tevens arbeid tussen 19.00 en 5.00 uur (nachtarbeid) en zondagsarbeid verboden. Er werd een zwangerschapsverlof ingesteld van 4 weken. Achtergrond van deze wetten vormde de gedachte dat de nieuwe arbeidende generatie beschermd moest worden om in gezondheid te kunnen opgroeien - toen vrouwen nog massaal werkten was de kindersterfte en verwaarlozing hoog -, waarvoor wel moeders thuis nodig waren. Om dit laatste mogelijk te maken was inperking van vrouwenarbeid in de fabrieken noodzakelijk, vooral omdat door het verbod op kinderarbeid een groot aantal potentiële werkrachten was weggefallen en de centen hard nodig waren in het gezin.

Arbeidswetten

Pas met de arbeidswetten van 1911 en 1919 werden ook de mannelijke arbeidskrachten in bescherming genomen. In de wet van 1911 werd de 10-urige werkdag en de 58-urige werkweek vastgelegd, in die van 1919 de 8-urige werkdag en de 45-urige werkweek. Bovendien werd in de laatste geregeld dat het werk verricht moest worden tussen 7.00 en 18.00 uur en dat arbeid op zaterdag na 13.00 uur en op zondag verboden was. Voor alle werkzaamheden op uren die hier vanaf weken, diende een vergunning te worden verleend door het hoofd van de arbeidsinspectie of door de Minister bij Algemene Maatregel Van Bestuur.

Omdat de economie vooral vlak na 1919 niet zo floreerde, werden ontheffingen gemakkelijk verleend. Zo worden in het door de Minister uitgevaardigde Werktijdenbesluit van 1930 rijen bedrijfstakken opgesomd waar arbeid in meerploegendiensten aan mannen is toegestaan. In bepaalde sectoren mogen ook vrouwen 's nachts werken n.l. in de verzorgende en dienstverlenende beroepen zoals ondermeer is vastgelegd in het Verpleegbesluit van 1957.

Toch hadden de arbeidswetten effect. Ze dwongen de werkgevers een einde te maken aan de ergste misstanden. Zo moesten de 24 uur per dag draaiende bedrijven na 1911 overstappen van een twee naar een drieploegendienst.

Om ploegenarbeid en met name nachtarbeid heden ten dage te rechtvaardigen wordt door vele bedrijven en instellingen één van de volgende redenen opgegeven:

- maatschappelijke noodzaak. In de medische en maatschappelijke dienstverlening als de gezondheidszorg, de PTT en het openbaar vervoer vindt men permanente beschikbaarheid noodzakelijk,

- economische noodzaak. Bedrijven met kostbare apparatuur die snel veroudert, willen een zo optimaal mogelijke benutting van die apparatuur. Omdat de economische levensduur korter is dan de technische moeten de machines 24 uur per dag, 7 dagen in de week draaien.

- technische noodzaak. In bijvoorbeeld de chemische industrie wordt gewerkt met processen die niet onderbroken mogen worden en vaak langer duren dan de werkdag van 8 uur.

In 1969 vond de arbeidsinspectie bij (industriële) bedrijven die continu draaiden hiervoor in bijna de helft van de gevallen een economische en in een kwart tot een derde van de gevallen een technische reden.

JONGE BEDRIJFSECONOOM

Van Dien + Co honoreert uw ambitie in accountancy

*Bedrijfseconomen kunnen
direkt geplaatst worden in
onze kantoren Amsterdam,
Rotterdam, Rijswijk en
Zaandam.*

Zojuist afgestudeerde of binnenkort afstuderende bedrijfseconomen krijgen bij Van Dien + Co een excellente kans om zich te ontwikkelen tot volwaardige registeraccountants. Met vanzelfsprekend de daaraan verbonden emolumenten.

Voor de postdoctorale studie stelt Van Dien + Co u in de gelegenheid om onder werktijd colleges te volgen.

Daarnaast worden u mentoren ter beschikking gesteld voor de begeleiding in de aanpak van de praktische vraagstukken, waarmee u als trainee wordt geconfronteerd.

De registeraccountant is per definitie een volstrekt onafhankelijke deskundige op het gebied van de financiële, fiscale en economische bedrijfshuishouding. Hij heeft behalve een aantal controlerende taken ook een adviserende functie, waardoor hij vaak de vertrouwensman wordt van zijn relaties.

Van Dien + Co telt in haar organisatie 166 registeraccountants, veelal deelnemers in de maatschap. Ook dat is een vooruitzicht voor de geïnteresseerde bedrijfseconoom.

Omdat Van Dien + Co een van de grote Nederlandse accountantskantoren is met eigen vestigingen in het buitenland en lid is van de wereldomvattende groep Deloitte, Haskins & Sells International, zal een aantal opdrachten op internationaal vlak kunnen liggen.

De maatschap heeft naast een uitgebreide controle- en adviespraktijk tevens afzonderlijke afdelingen die organisatie- en belastingadviezen verstrekken.

U kunt uw interesse laten blijken door te schrijven of te bellen naar de heer R.R. Janszen, afdeling personeelszaken. Hij zal u graag uitnodigen voor een persoonlijk oriënterend gesprek.

Vestigingen in Almere Amsterdam
Apeldoorn Breda Eindhoven Enschede
Haarlem Haren 's-Hertogenbosch
Hoensbroek Hogeveen Leeuwarden
Lelystad Lochem Maastricht
Roosendaal Rotterdam Rijswijk Tilburg
Utrecht Velp Venlo Zaandam Zwolle
Antwerpen Brussel Willemstad
(Curaçao) Oranjestad (Aruba)
Phillipsburg (St. Maarten) Caracas
(Venezuela).

Van Dien + Co Accountants

Fizeastraat 2 (nabij Amstelstation)
1097 SC Amsterdam Telefoon 020-910111

Levensduur

Niemand zal het nut bestrijden van een 24 uren zorg voor patiënten, hoewel je er nog wel over kunt discussiëren hoe dat geregeld moet worden. Maar met de post ligt dat nut al minder voor de hand. Vandaag gepost, morgen besteld is een welwillend gebaar naar de gebruiker toe, maar met de afschaffing van de tweede postbestelling 's middags heeft dit wel als konsekwentie dat het meeste werk tussen 4 uur 's middags en 10 uur 's ochtends moet gebeuren. Bij het argument van de korte economische levensduur worden oorzaak en gevolg door elkaar gehaald. De werkgever heeft als uitgangspunt winst maken. Daartoe investeert deze in machines met een korte economische levensduur met in het achterhoofd dat deze 24 uur per dag draaiende gehouden kunnen worden. Daarna draait hij de redenering om en zegt dat volkcontinue arbeid noodzakelijk is voor de machines. Hetzelfde gebeurt met de technische reden. Aangenomen wordt dat volkcontinue arbeid mogelijk is bij het vaststellen van het produktieproces. Hierna wordt de redenering weer omgedraaid en gezegd dat 24 uur per dag gewerkt moet worden vanwege het produktieproces. Dat het ook anders kan blijkt uit het feit dat in Zweden onderzoek gaande is naar de mogelijkheid van een 'daghoogoven'.

Meer daglicht

Bij discussies rond ploegendienst en nachtarbeid is het van het grootste belang dat de werkelijke drijfveren op tafel komen, want werken op onregelmatige tijden blijft een grote aanslag plegen op de gezondheid en het sociale leven van de werknemer. Dat bedrijfsbelangen en werknemersbelangen niet altijd lijnrecht tegenover elkaar staan, blijkt uit de wedervaardigheden op de slagerijafdeling van het Aholdconcern in de Zaanstreek. Wegens grote rendements- en kwaliteitsproblemen vroeg de bedrijfsleiding zich begin 1978 af of het misschien niet beter zou zijn de afdeling te sluiten. Er werd besloten door te draaien met een rigoreuze verandering in aanpak. De nachtdienst werd afgeschaft en de omstandigheden op de werkplek verbeterd. Meer daglicht, bestrijding van tocht en vocht, verbeterde tafel werkhoogte, mechanisering van het meest eenvoudige werk. Het personeel werd via de ondernemingsraad steeds bij de veranderingen betrokken met verbluffend resultaat: het ziekteverzuim daalde van 23% naar 16%, de produktiviteit steeg sterk evenals de kwaliteit van het afgeleverde produkt. Het verloop werd gehalveerd en men had minder moeite met het vinden van personeel...

De Arbeidswet van 1919 is nog steeds van kracht en daarmee het afwijzen van arbeid op uren buiten de periode van 7 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds. Uitzonderingen zijn niet altijd te vermijden. Wel is het in die gevallen noodzakelijk de werkomstandigheden nauwgezet te bekijken en met verbeteringen te optimaliseren. Met hun akties hebben de werknemers bij Mobil Oil een dergelijke verbetering bereikt, namelijk werken in 5 ploegen. Met name huisartsen worden steeds meer gekonfronteerd met de problemen die ploegendienst oplevert. Vanuit hun medische achtergrond kunnen ze een belangrijke bijdrage leveren op de punten wel of niet in ploegen werken en onder

welke omstandigheden. Tot voor kort ontbrak een dergelijke bijdrage te vaak. Het is daarom een verheugende ontwikkeling dat zoveel hulpverleners hun stem hebben laten horen in mei tijdens de staking bij Mobil Oil.

Clartje Moerman
uit: Verband, dec. 1980

vervolg van pag. 9

Wat allereerst opvalt is de lange duur van het onderzoek. De staatskommissie is nu bijna 11 jaar bezig, en het kan nog lang duren eer het onderzoek klaar is, met de kans dat het weer verouderd is. De kommissie rekende het tot haar taak, haar opdracht uit te breiden tot een: 'duidelijke vernieuwing van de S.Z.W. naar maatstaven van de huidige maatschappelijke ontwikkeling'. Deze maatschappelijke ontwikkeling gaat snel, dus daarom is snelheid gewenst. Verder wordt niet duidelijk wat de kommissie verstaat onder maatschappelijke ontwikkeling. Deze ontwikkeling is mijn inziens de groei van het idee, dat iedereen recht heeft op een (arbeidsloos) inkomen. Zolang deze gedachte geen uitgangspunt is, kan er van vernieuwing geen sprake zijn, alle werk en moeite ten spijt. De voordelen van zo'n basis inkomen zijn duidelijk: iedereen weet waar hij/zij aan toe is, geen discriminatie man/vrouw, herverdeling van inkomen, en vereenvoudiging van organisatie. Aan de andere kant kan ook de premieheffing veel eenvoudiger. Waarom niet één premie voor S.Z.? De tegenwerping dat hiermee het verband tussen premie en prestatie verloren gaat snijdt geen hout, omdat 1. dit verband nu ook al niet meer bestaat, 2. iedereen duidelijk is dat er betaald moet worden voor een uitkering of dat nu is ten gevolge van ziekte, werkloosheid, ouderdom, of omscholing.

Een ander uitgangspunt van de staatskommissie was dat de belanghebbende 'meer centraal moet staan', terwijl de belanghebbende toch voorop behoort te staan.

Verder valt op het aantal instellingen en organisaties dat zich bezighoudt met de vereenvoudiging van de S.Z.W. De werkzaamheden en noodzaak hiervan zijn net zo duister als de S.Z.W. zelf. Zo zijn er onderzoeksburo's ingeschakeld (geweest), commissies van S.E.R. en Ministeries, Stichting van de arbeid enz.

In België is ook een kommissie ingesteld naar de 'bereiniging' van de S.Z.W.

Uitgangspunten zijn o.a.:

- volledige gelijkstelling van man en vrouw
- onvoorwaardelijk recht op een behoorlijk individueel minimum inkomen voor elke volwassene (vanaf 18 jaar), die geen inkomen heeft.
- Alle arbeidsinkomen vervangende prestaties berekend op basis van eenzelfde percentage, en gefinancierd door één procentuele premie.
- Uitvoering en organisatie door één Rijksdienst, met plaatselijke afdelingen.

Toch zo gek nog niet van de Belgen.

vervolg van pag. 13

Op de achtergrond speelde de overweging, dat de OU geen overloop zou mogen worden (à la Fernuniversität) voor studenten, die wegens een numerus fixus of -clausus elders geen plek kunnen vinden. De Academische raad en de Onderwijsraad prefererden een minimumleeftijd van 25, eventueel van 23 jaar. Bij de bespreking in de volksvertegenwoordiging haalde de motie Dees (VVD) het echter, die een verlaging tot 18 jaar bewerkstelligde.

Open Faculteit Economie

De Faculteitsraad sprak in november 1979 de principiële bereidverklaring uit te willen streven naar een Open Faculteit Economie (OFE), en nam een aantal principiële uitgangspunten aan voor zo'n opleiding. Deze uitgangspunten komen, onder enige beperkingen, neer op:

- open toelating
- afstandsonderwijs
- op niveau
- met overstapmogelijkheden
- vrije samenstelling van studieprogramma's
- individueel studietempo.

Commissie

Open Faculteit Economie

Sinds de zomer van 1980 werkt binnen de Faculteit de Commissie OFE aan een rapport, waarin zal staan, hoe een OFE gerealiseerd kan worden. Geïnteresseerden in open hoger onderwijs zijn welkom in kamer 2357 van Jodenbreestraat 23, om bij ondergetekende eens wat literatuur in te zien, over de Open University, bijvoorbeeld.

Spannend

Na enig uitstel zijn de eerste stappen gezet op weg naar de centrale Open Universiteit. Aanvankelijk ook in Leiden (Rechten), nu alleen hier, wordt gewerkt aan een Open Faculteit. In een tijd, waarin de bezuinigingen je om de oren vliegen, een spannende zaak.

Kees Kaldenbach, onderwijsorganisator.

Voetnoten

- 1 Zowel in het CED - rapport over het nederlandse concurrentievermogen, als in een bijdrage van M. Ellmann: 'Natural gas, restructuring and reindustrialization. The Dutch experience with industrial policy', (beide 1980) wordt een dergelijke gang van zaken beschreven.
- 2 Uit de OECD survey over Nederland van maart 1980 blijkt echter, dat gemeten volgens een aantal criteria het kosten-niveau van het nederlandse bedrijfsleven sinds 1977 minder is gestegen dan dat van concurrenten en nu weer ongeveer op het niveau van 1970 zit (pag. 15-18).
- 3 H. Houthakker: 'The use and management of North Sea Oil', in 'Britains Economic Performance', R.E. Caves en L.B. Krause, Eds; The Brookings Institution 1980, pag. 353
- 4 Maria Brouwer: 'Het aardgas en onze economie; zegen of vloek?' in J. J. Klant e.a. red. 'Samenleving en Onderzoek', 1979, pag. 300

H.S.

WEST - OOST - ZUID

De hongaarse hoogleraar Mihály Simai, over de internationale economische betrekkingen

Alweer enkele maanden geleden was de Hongaarse hoogleraar **Mihály Simai** een paar dagen in Nederland. Prof. Simai is vice-direkteur van het Instituut voor Wereldeconomie van de Hongaarse Academie van Wetenschappen. Ter gelegenheid van zijn verblijf in Nederland gaf prof. Simai twee colleges in Amsterdam over de ontwikkelingen in de internationale economische betrekkingen: bij de Subfakulteit Politicologie toegespitst op de Oost-West verhoudingen en bij de Economische Fakulteit op de Oost-Zuid verhoudingen.

Wim Swaan was erbij en schreef onderstaand verslag.

Zowel de Oost-West als de Oost-Zuid verhoudingen worden door prof. Simai in een breder mondiaal perspectief geplaatst. Aan het eind van de zestiger jaren is er volgens hem een nieuw stadium in de wereldeconomie ingetreden. Niet de oliecrisis, maar factoren van fundamenteeler aard waren de belangrijkste keerpunten.

De eerste belangrijke factor is *de economische desintegratie van de koloniale imperia*. Na de Tweede Wereldoorlog zijn erg veel koloniën onafhankelijke staten geworden. Nooit tevoren waren er zoveel nieuwe staten in de wereld. Al deze landen bevinden zich in velerlei opzichten in verschillende omstandigheden, maar de meesten hebben gemeenschappelijk dat ze zich moeten aanpassen aan wat elders beslist wordt.

Bovendien schrijft de *internationalisatie* voort. Dit is op zichzelf geen nieuw proces, doch de aard ervan is veranderd. Er treedt steeds meer interdependentie op tussen de diverse landen. (Interdependentie is meer dan alleen het bestaan van internationale banden: het veronderstelt het bestaan van gemeenschappelijke belangen.) De nieuwe landen kampen met de erfenissen van het kolonialisme, bijvoorbeeld de bestaande internationale arbeidsverdeling. De strijd tegen de armoede is niet te scheiden van deze internationale problemen. Het proces van economische dekolonisatie zal naar de verwachting van prof. Simai nog minstens 50 à 60 jaar duren.

De interne condities voor economische groei zijn veranderd. In *de kapitalistische landen* is de grote groei voorbij. Noch links noch rechts weet een effectieve economische politiek te voeren, mede vanwege het compromiskarakter van sommige maatregelen.

In *de socialistische landen* was het proces van de socialistische transformatie versneld in de zestiger jaren. Nu wordt men geconfronteerd met nieuwe uitdagingen. Zo is de stedelijke levenswijze langzamerhand gaan domineren over de plattelands gewijze. De socialistische landen weten niet precies hoe ze doeltreffend op deze overgang kunnen reageren. Voorts is belangrijk dat het karakter van de buitenlandse handel is veranderd. Diende deze vroeger alleen de directe vervulling van de binnenlandse behoeften, tegenwoordig vindt hij ook plaats ten bate van verdere groei.

De ontwikkelingslanden hebben veel problemen. Er zijn daar grote transformaties noodzakelijk, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid aanleiding zal geven tot meer conflicten dan er de laatste jaren al waren.

De economische machtsverhoudingen zijn veranderd. Na de Tweede Wereldoorlog ontstond er een bipolaire verhouding tussen de Verenigde Staten en de Sovjet Unie, waarbij de Sovjet-Unie in eerste instantie zwakker was. Thans kunnen de Oosteuropese landen zich veel efficiënter verdedigen tegen economische ontwikkelingen van buitenaf.

In de loop der jaren hebben Japan en Bondsrepubliek Duitsland zich ontwikkeld tot nieuwe economische machtscentra, die echter wel stukken zwakker zijn dan de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. In het algemeen merkt Simai op dat de economische verhoudingen zich niet lang asymmetrisch kunnen ontwikkelen van de politieke verhoudingen.

Als gevolg van *technische veranderingen* heeft de mensheid sinds de zestiger jaren *de mogelijkheid alle leven te vernietigen*, enerzijds als gevolg van de hoeveelheid kernwapens in de wereld, anderzijds door de langzaam voortschrijdende beschadiging van het milieu.

Al deze problemen zijn problemen op wereldschaal, die een oplossing op wereldschaal verlangen. Helaas is de wereld nog niet rijp ze doeltreffend genoeg aan te pakken.

OOST - WEST

Hoewel de Oost-Westhandel slechts ongeveer 3% van de wereldhandel uitmaakt, is hij toch erg belangrijk. Oost-Europa is steeds meer geïnteresseerd om internationale contacten aan te gaan, om deel te nemen aan de internationale stroom van technologie. Het is voor Oost-Europa gewenst meer technologie te importeren, teneinde nieuwe uitdagingen te lijf te kunnen gaan. Desalniettemin hebben de Oosteuropese landen ook veel technologische mogelijkheden in zichzelf. Het Oosteuropes researchpotentiël bedraagt op het ogenblik 30% van het totale wereldpotentiël. Vanuit Hongarije en de andere socialistische landen wordt hoogwaardige technologie naar het westen geëxporteerd, terwijl de uit het westen geïmporteerde technologie 4 à 5% van de totaal gebruikte technologie bedraagt.

OOST - ZUID

Bij de beschouwing van de relatie tussen Oost-Europa (inclusief de Sovjet-Unie) enerzijds en de Derde Wereld anderzijds spelen volgens prof. Simai de volgende drie elementen een belangrij-

ke rol.

In de eerste plaats bieden de socialistische landen een *alternatieve keuzemogelijkheid* voor de ontwikkelingslanden. De monopoliepositie van het kapitalisme is doorbroken. Men moet deze faktor niet onderschatten. In de tweede plaats is er de zogenaamde *'fireman-assistance'*. Wanneer een ontwikkelingsland in een moeilijke positie is kunnen de socialistische landen bijspringen. Nadat Algerije onafhankelijk was geworden bijvoorbeeld trok Frankrijk alles terug. De Sovjet-Unie en de Oosteuropese landen hielpen toen veel met technologie-overdracht. Een ander voorbeeld vormen de voormalige Portugese koloniën. In de derde plaats kunnen de ontwikkelingslanden gebruik maken van *het voorbeeld en de ervaring van de socialistische landen*, zowel van de verworvenheden als van de fouten, bijvoorbeeld wat betreft planning of regeringsinstellingen.

Vrijwel alle eisen en voorstellen van de ontwikkelingslanden ten aanzien van de Nieuwe Internationale Economische Orde worden door de socialistische landen gesteund en naar voren gebracht in internationale fora. In dit kader zou men zich kunnen afvragen of handel met de ontwikkelingslanden niet juist de plaatselijke bourgeoisie steunt. Om dit te vermijden benadrukken de socialistische landen in hun relaties met de ontwikkelingslanden in het algemeen de ontwikkeling van de plaatselijke arbeidersklasse. Progressieve regimes worden in principe zoveel mogelijk gesteund. Het Oosteuropese gezichtspunt is dat het westerse oogmerk is reactionaire regimes te steunen.

In sommige OECD-publicaties wordt benadrukt dat het westen die regimes moet steunen die zich in de richting van een vrije markteconomie ontwikkelen. Maar voor zowel Oost als West geldt dat krachten gesteund worden, die men eigenlijk niet zou willen steunen.

De handel van de Europese Socialistische landen is sterk geconcentreerd: 90% van de totale handel vindt plaats met 20 à 25 landen, 60% met 9 à 10 landen. Hierbij zijn de ontwikkelingslanden die lid zijn van de Raad voor Wederzijdse Economische Hulp (ook wel bekend als COMECON), niet meegeteld (dit zijn Cuba, Mongolië en Vietnam). India is het enige niet-socialistische land dat uitgebreide handel heeft met Oost-Europa.

De huidige economische situatie in Oost-Europa laat niet verwachten, dat er in de nabije toekomst uitgebreide nieuwe contacten worden aangegaan, omdat de Oosteuropese landen met tekorten aan middelen kampen, maar voornamelijk omdat de *bewapeningswedloop* een groot deel van de economische mogelijkheden absorbeert, relatief veel meer dan in de Verenigde Staten en

West Europa. De bewapeningswedloop is een zeer grote belemmering voor de ontwikkeling van de Derde Wereld. In 1979 waren de totale bewapeningsuitgaven in de wereld even groot als het jaarinkomen van de armste helft van de wereldbevolking.

Welke vormen van samenwerking zijn er tussen Oost en Zuid?

In de eerste plaats *ruilhandel*.

In de tweede plaats *overdracht van technologie*. Dit gebeurt niet vanuit een weloverwogen algemeen beleid, maar is meer bepaald door de technologische specialisatie van de diverse socialistische landen. Zo heeft Hongarije bijvoorbeeld een busindustrie helpen vestigen in verscheidene landen.

In de derde plaats *industriële samenwerking* in de vorm van joint-ventures. Het initiatief tot deze joint-ventures komt niet van de socialistische landen, maar de ontwikkelingslanden dringen er op aan. De socialistische landen waren in eerste instantie niet zo enthousiast over deze vorm van samenwerking, omdat ze de westerse relaties met de Derde Wereld niet wilden kopiëren. De meeste van deze joint-ventures gaan in de ontwikkelingslanden via particuliere ondernemingen. In sommige van deze samenwerkingsovereenkomsten wordt afgesproken dat het Oosteuropese deel na verloop van tijd geleidelijk overgedragen zal worden aan het ontwikkelingsland. In de vierde plaats *de niet-materiele hulp*, de 'intellectuele export'. In de periode tussen 1954 en 1975 werden 700.000 mensen uit de ontwikkelingslanden opgeleid door de socialistische landen, zowel in Oost-Europa als in de ontwikkelingslanden zelf, ook tijdens de uitvoering van bepaalde projecten. Deze vorm van samenwerking is veel elovend.

In de vijfde plaats *de wetenschappelijke en culturele contacten*. De socialistische landen helpen bijvoorbeeld bij de vestiging van sommige researchcentra in de Derde Wereld.

Volgens prof. Simai is de huidige situatie verre van bevredigend. De handel tussen Oost en Zuid, die op het ogenblik naar zijn mening onrechtvaardigbaar laag is, zou vergroot moeten worden. De socialistische landen zouden meer (half)fabrikaten uit de ontwikkelingslanden moeten importeren. Dit is belangrijk voor de realisering van de Nieuwe Internationale Economische Orde.

Een complementaire structuur in de Oost-Zuid relatie moet mogelijk zijn. Een verbetering van de situatie vereist weloverwogen maatregelen van beide zijden; het zal zeker niet vanzelf gaan. Een mogelijke maatregel is het afsluiten van lange termijn overeenkomsten voor geleidelijke 'overplaatsing' van industrieën uit Oost-Europa naar de ontwikkelingslanden. Dit is al gebeurd in enkele Oosteuropese landen, bijvoorbeeld met de schoenenindustrie uit Hongarije, maar helaas zijn dit nogal geïsoleerde voorbeelden; het zou veel meer moeten gebeuren.

Prof. Simai verwacht dat de handel tussen Oost en Zuid aan het eind van deze eeuw beduidend hoger zal zijn. Zowel de belangen van de socialistische landen als die van de ontwikkelingslanden vragen dit.

TEN EINDE RAAD

107e en 108e Fakulteitsvergadering

1. Vakature Pais

In de vorige Rostra stond te lezen, dat de ontknoping in de nu reeds 3 jarige vakature Pais nabij is. In de fakulteitsraad van januari is een voordracht voor een nieuwe hoogleraar aan het College van Bestuur opgesteld. Doordat de Raad zelf niet kon beslissen tussen de twee meest geschikte kandidaten (de stemmen staakten tot drie maal toe) moest het lot de doorslag geven.

Al met al is deze gang van zaken toch nogal genant. Iets waarvoor de docenten op onze fakulteit niet in de laatste verantwoordelijk zijn. Eerst al bij de opstelling van het structuurrapport bleken persoonlijke belangen van kroondocenten soms vermengd te worden met faculteitsbelangen, namelijk dat van een optimale leerstoelgroepenstructuur en goed onderwijs.

Het uit het oog verliezen van de Fakulteitsraadsbesluiten over het structuurrapport en het standpunt van het College van Bestuur, dat het eerste- en tweede jaars onderwijs het belangrijkste toetsingscriterium moet zijn is een belangrijke oorzaak van de nu ontstane patstelling.

2. Studenten in de vakgroep

Ondanks de negatieve ervaringen van studenten, die vorig jaar in de vakgroep hebben gezeten, hebben opnieuw dit jaar een aantal studenten zich aangemeld als vakgroepslid. De Fakulteitsraad moet deze studenten officieel benoemen. De docenten in de vakgroepen micro- en bedrijfseconomie hadden de Fakulteitsraad geadviseerd de studenten *niet* te benoemen. Bij bedrijfseconomie is dat, omdat een aantal docenten het so wie so niet ziet zitten, dat studenten meepraten over onderwijs en onderzoek. Bij micro, omdat men nogal verbolgen was over het feit, dat studenten zelf het initiatief hadden genomen een alternatief micro- kandidaatsblok te gaan voorbereiden, via de regeling experimentele onderwijsvormen.

leden van de raad:

STUDENTEN:

- AGE: 1. Dick van Nes
2. Coen Teulings
3. Fons de Vries
4. Piet de Vrije
OBAS: 5. Derek Kapelle
6. Philip Minco

DOCENTEN:

- PvdE: 1. H. de Jong
2. H. Kneepkens
3. D. Perthel
4. V. Wesseling
EFB: 5. H. Kampert
6. H. Koster
7. H. Thoben
TAS: 1. mevr. A. Kooijman

De Fakulteitsraad zag hierin geen aanleiding om de studenten niet te benoemen. Met overgrote meerderheid werden de studenten in het gelijk gesteld.

3. Avondopleiding

Besloten is om de invoering van de Algemene Inleiding in de Avond Opleiding één jaar uit te stellen tot '82/83. Hierdoor wordt het mogelijk een goede overgangsregeling voor te bereiden.

4. Wiskunde in de Propedeuse

V.W.O.-studenten met wiskunde-A zullen in de toekomst weer op de Fakulteit worden toegelaten. Studenten zonder wiskunde moeten de wiskunde-deficiënten-cursus voortaan in de avonduren volgen. De consequentie hiervan is, volgens de onderwijs-commissie, dat ook andere vakken (micro en wisk./stat.) in de avondopleiding moeten worden gevolgd. De Fakulteitsraad heeft uitgesproken dat, als het enigszins mogelijk is, dit toch voorkomen moet worden. Zij acht het wenselijk, dat de studenten bij elkaar in één groep moeten zitten en zij verzocht de vakgroepen deze groep zoveel mogelijk dagcolleges te laten volgen.

5. Personeelstekort

Door personeelstekort komen er steeds vaker aanvragen bij de Fakulteitsraad om groepen samen te volgen en onderwijs door kandidaatsassistenten te laten verzorgen. Vooral de Aktiegroep Economen heeft op dit punt gewaarschuwd, dat opgepast moet worden voor negatieve ontwikkelingen. De problemen mogen bovendien niet op één groep worden afgewenteld (avondstudenten of kandidaatsassistenten).

6. Commissies

Van Ewijk is benoemd in de commissie avondopleiding. Verburg is benoemd in het bestuur van de S.E.O. . Mevr. Langenberg en mevr. Brandenbarg zijn benoemd als lid van de commissie 350 jaar Universiteit van Amsterdam.

7. Subsidies

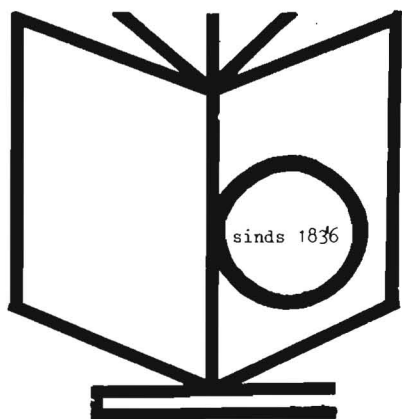
Besloten is te proberen subsidie voor het symposium 'Economie en kernenergie' ter beschikking te stellen. Besloten is in principe een subsidiebedrag (onder bepaalde voorwaarden) te verstrekken voor de studentenstudie reis naar Nigeria.

Piet de Vrije

Piet de Vrije is student bestuurslid van het dagelijks bestuur van de Fakulteit en tevens lid van de Fakulteitsraad. Voor allerlei zaken op het gebied van onderwijs en onderzoek is hij beschikbaar op kamer 2162, tel. 525 41 34

brinkman's

boekhandel

Jodenbreestraat 23 - kamer 2386
Amsterdam - Tel.: 020 - 525 4024

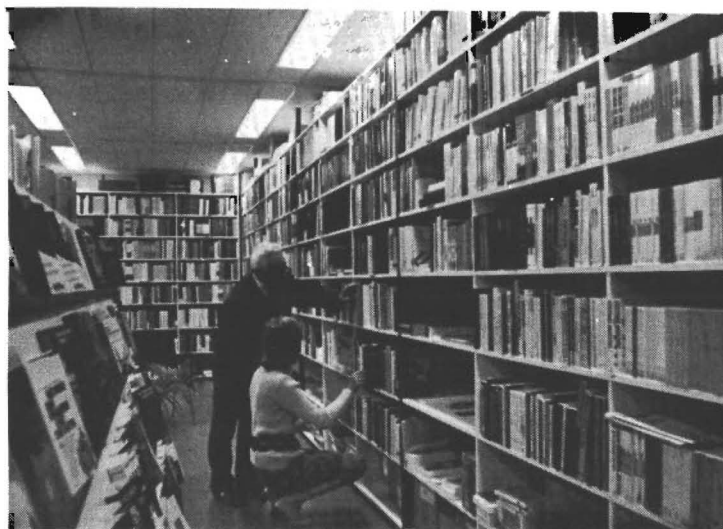
scheltema holkema vermeulen bv
boekverkopers sedert 1853

Per 1 maart 1981 integreert ons filiaal
Jodenbreestraat 23 met:

SHELTEMA HOLKEMA VERMEULEN b.v.
Spui 10, Amsterdam tel. 26 72 12

In de maand FEBRUARI houden wij een
INTERESSANTE VERHUIZINGS-UITVERKOOP

- Joan Robinson - Further contributions to modern economics**
Blackwell, 1980 *f* 31,50
- E. Burmeister - Capital theory and dynamics**
Cambridge, 1980 *f* 39,50
- B. Hawrylyshyn - Road maps to the future**
Towards more effective societies; a report to the Club of Rome
Pergamon, 1980 *f* 27,85
- ed. B. Showler & A. Sinfield - The workless state**
Studies in unemployment
Robertson, 1981 *f* 31,50
- Milton & Rose Friedman - Free to choose**
Avon, 1980 *f* 10,35
- T.W. Mc Rae & D.P. Walker - Foreign exchange management**
Prentice Hall, 1980 *f* 87,70
- Robert Sobel - The wordly economists**
Free Press, 1980 *f* 53,95
- J. Hartog - Tussen vraag en aanbod'**
Stenfert Kroese, 1980 *f* 29,50
- Andre Gunder Frank - Crisis in the world economy**
Holmes & Meier, 1980 *f* 25,85
- W.A.A.M. de Roos, G.J. Weijers, C.W.A.M. van Paridon**
Economie en samenleving

EKONOMIE
GEOGRAFIE
PLANOLOGIE
SOCIOLOGIE